

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
WOJCIECH KUTYŁA

KRR-4100-01-01/2013
P/13/114

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/13/114 – Wykonanie w 2012 r. budżetu państwa w częściach: 32 Rolnictwo, 33 Rozwój wsi, 35 Rynki rolne i 62 Rybołówstwo

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

- Kontrolerzy*
1. Katarzyna Wysocka główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83019 z dnia 21 grudnia 2012 r.
(dowód: akta kontroli str. 1-2)
 2. Krzysztof Babicki główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83026 z dnia 21 grudnia 2012 r.
(dowód: akta kontroli str. 3-4)
 3. Izabela Piotrowska główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83016 z dnia 21 grudnia 2012 r.
(dowód: akta kontroli str. 5-6)
 4. Monika Bagińska specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83017 z dnia 21 grudnia 2012 r.
(dowód: akta kontroli str. 7-8)
 5. Joanna Szulowska starszy inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr 83018 z dnia 21 grudnia 2012 r.
(dowód: akta kontroli str. 9-10)

Jednostka kontrolowana Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa

Kierownik jednostki kontrolowanej Marek Sawicki Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 16 listopada 2007 r. do 26 lipca 2012 r.
Donald Tusk Prezes Rady Ministrów, Zastępstwo Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 27 lipca 2012 r. do 31 lipca 2012 r.
Stanisław Kalemba Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 31 lipca 2012 r. i nadal.
(dowód: akta kontroli str. 1768)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ wykonanie w 2012 roku budżetu państwa w częściach: 32 Rolnictwo, 33 Rozwój wsi, 35 Rynki rolne i 62 Rybołówstwo.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2012² dochody w częściach nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zostały zrealizowane w 113,7% i były rzetelnie ewidencjonowane oraz terminowo przekazywane na centralny rachunek bieżący budżetu państwa. W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) podejmowano działania w celu odzyskania należności budżetu państwa. Starannie zaplanowano, a także celowo i gospodarnie zrealizowano wydatki budżetu państwa w łącznej wysokości 8.728.218,2 tys. zł,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeśli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali nie dawałoby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, ocenę ogólną należy uzupełnić o dodatkowe objaśnienie.

² Ustawa budżetowa z dnia 2 marca 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 273).

tj. 98,6% planu po zmianach i budżetu środków europejskich 19.090.759,8 tys. zł,
tj. 99,1% planu po zmianach.

Ocena została sformułowana na podstawie wyników kontroli 69,5% łącznej kwoty wydatków budżetu państwa zrealizowanych w 2012 r. oraz badania analitycznego ksiąg rachunkowych. Księgi rachunkowe prowadzone były prawidłowo, a rzetelnie sporządzone sprawozdania przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków oraz należności i zobowiązań w 2012 r. Powyższą ocenę uzasadnia także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości i mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych oraz sprawowanego nadzoru nad wykonaniem budżetu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe

1.1. Planowanie i realizacja dochodów budżetowych

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania w 2012 r. budżetu państwa, szczegółowym badaniem objęto u dysponenta głównego dochody części 33 Rozwój wsi. U dysponenta III stopnia, jako Urzędu obsługującego Ministra, badaniem objęto dochody części 32 Rolnictwo. Wyboru części 32 dokonano z uwagi na najwyższe dochody uzyskane w tej części przez dysponenta III stopnia (7.642,5 tys. zł), wobec niższej kwoty dochodów uzyskanych przez dysponenta III stopnia w cz. 33 (4,9 tys. zł). Kontrola dochodów budżetowych w częściach: 35 Rynki rolne i 62 Rybołówstwo objęła analizę porównawczą kwot dochodów zaplanowanych do uzyskania z dochodami wykazanymi w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

MRiRW opracowało dokumenty planistyczne dotyczące dochodów zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2012³.

Kwoty dochodów zgłoszone przez MRiRW w drukach planistycznych dla części: 32 Rolnictwo, 35 Rynki rolne i 62 Rybołówstwo były zgodne z kwotami ujętymi w ustawie budżetowej na 2012 r. W przypadku części 33 Rozwój wsi w drukach planistycznych została zgłoszona kwota 1.093.602 tys. zł, podczas gdy w ustawie budżetowej na 2012 r. ujęto kwotę wyższą o 462.850 tys. zł, tj. 1.556.452 tys. zł. Z uzyskanych wyjaśnień wynikało, że podwyższenie kwoty dochodów w tej części zostało dokonane przez Radę Ministrów, w przyjętym w dniu 27 września 2011 r. projekcie ustawy budżetowej na rok 2012, z uwagi na przewidywane wyższe wpływy dochodów budżetowych z Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR) z tytułu nadwyżki środków pieniężnych z gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, spowodowane projektowanym wówczas zmniejszeniem wpłat ANR na zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego⁴.

(dowód: akta kontroli str. 70-88, 329-331, 381-385, 389-390, 393-418, 520-523, 534-539, 633-649, 3061-3062, 3103-3121, 3311-3317, 4566-4568, 5977-5989)

³ Dz. U. Nr 56, poz. 290.

⁴ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej ANR oraz gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa zostało wydane 23 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 284, poz. 1674). W rozporządzeniu tym ustalono na 2012 r. (wzorem 2011 r.) obniżenie zasilenia przez ANR Funduszu Rekompensacyjnego, poprzez przyjęcie do obliczenia zobowiązań Agencji na rzecz tego Funduszu - wskaźnika 10% powierzchni gruntów sprzedanych w przetargach w danym roku obrotowym, w miejsce dotychczasowego wskaźnika ustalonego na poziomie 70% (§ 9 ust. 1 ww. rozporządzenia). Zmiana tego rozporządzenia odbyła się zgodnie z sugestią Ministra Finansów, proponującego wydłużenie na 2012 r. czasowego obniżenia zasilenia rachunku Funduszu Rekompensacyjnego, wobec zgłaszanego przez Ministra Skarbu Państwa planowanego, wysokiego stanu środków tego Funduszu na koniec roku.

Dochody zrealizowane w części 32 Rolnictwo wyniosły 35.473,5 tys. zł i były o 30,3% wyższe od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2012 r. ustalonego na kwotę 27.226 tys. zł oraz niższe o 0,7% od wykonania w 2011 r., wynoszącego 35.718,6 tys. zł. Przekroczenie planowanych dochodów spowodowane było w szczególności wyższym wykonaniem zadań rzeczowych przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą, wyższą liczbą badań rejestrowych dokonywanych przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU), wzrostem kontroli granicznych w 2012 r. w stosunku do poprzednich lat, dokonywanych przez graniczne inspektoraty weterynarii i uzyskaniem przez MRiRW wyższych dochodów z tytułu opłat związanych z rejestracją środków ochrony roślin oraz substancji aktywnych. Ponad 80% dochodów tej części stanowiły wpływy z tytułu różnych opłat oraz dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa.

Na podstawie kontroli wylosowanej próby 48 dowodów księgowych⁵ dotyczących dochodów budżetowych części 32 Rolnictwo uzyskanych przez dysponenta III stopnia i odpowiadających im zapisów księgowych o łącznej wartości 1.863,1 tys. zł stwierdzono, że wszystkie objęte badaniem należności zostały przypisane terminowo, w kwotach zgodnych z dokumentami stanowiącymi podstawę tych zapisów i uregulowane przez zobowiązane podmioty.

Uzyskane dochody były terminowo przekazywane na centralny rachunek bieżący budżetu państwa.

Dochody zrealizowane w części 33 Rozwój wsi wyniosły 1.711.106 tys. zł i były o 9,9% wyższe od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2012 r., ustalonego w wysokości 1.556.452 tys. zł oraz niższe o 32,9% od wykonania w 2011 r. wynoszącego 2.550.465,7 tys. zł.

Przekroczenie planowanych dochodów było spowodowane wyższą o 131.371,5 tys. zł niż przewidywano wpłatą nadwyżki środków pieniężnych z gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Dochody z tego tytułu stanowiły 98,6% dochodów części 33 i zostały przekazane przez ANR terminowo, tj. zgodnie z art. 20 ust. 5 c ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa⁶.

Uzyskane w tej części nieplanowane dochody w wysokości 9.000,1 tys. zł dotyczyły zwrotów dotacji od beneficjentów oraz kwot pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości w ramach płatności uzupełniających do gruntów rolnych, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) 2007–2013, Sektorowego Programu Operacyjnego (SPO) „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”, SAPARD oraz Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004–2006 (PROW 2004–2006). Niższe wykonanie dochodów w 2012 r. w stosunku do 2011 r. wynikało z uzyskania niższych o 835.279,9 tys. zł, tj. o 33,1% dochodów od ANR z tytułu ww. nadwyżki środków pieniężnych.

Dochody zrealizowane w części 35 Rynki rolne wyniosły 117.366,5 tys. zł i były o 84,7% wyższe od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2012 r. ustalonego na kwotę 63.532 tys. zł oraz wyższe o 23,6% od wykonania w 2011 r., wynoszącego 94.921,8 tys. zł. Było to głównie wynikiem uzyskania wyższych wpływów z tytułu opłat cukrowych stanowiących 96,1% dochodów tej części.

Dochody zrealizowane w części 62 Rybołówstwo wyniosły 9.433,8 tys. zł i były blisko 40-krotnie wyższe od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2012 r., ustalonego na kwotę 238 tys. zł i 10-krotnie wyższe od wykonania w 2011 r., wynoszącego 956,9 tys. zł. Wynikało to z uzyskania nieplanowanych dochodów

⁵ Doboru próby dokonano z zastosowaniem metody PPS/MUS – służącej do wyznaczenia liczebności dowodów do próby z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości całej populacji dowodów.

⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 1187.

z tytułu zwrotów dotacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) na Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013 (PO „Zrównoważony rozwój (...)"), umownych i karnych odsetek od dotacji i odsetek bankowych. Dochody ze zwrotów dotacji stanowiły 93,6% dochodów uzyskanych w tej części.

(dowód: akta kontroli str. 3061-3062, 3103-3121, 3205-3224, 3311-3317, 4475-4484, 4566-4569, 4571-4577, 6869-6874, 7785-7795)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie rzetelność planowania oraz realizację dochodów budżetowych.

1.2. Należności pozostałe do zapłaty

Opis stanu
faktycznego

Na koniec 2012 r. w części 32 Rolnictwo wystąpiły należności budżetowe w kwocie 2.195,2 tys. zł i w porównaniu do 2011 r. były wyższe o 96,3 tys. zł, tj. o 4,6%. Zaległości stanowiły 72% należności, tj. kwotę 1.579,9 tys. zł i były niższe w porównaniu do 2011 r. o 1,3%, tj. o 20,7 tys. zł.

Zaległości wykazane przez dysponenta III stopnia – Biuro Administracyjno–Budżetowe MRiRW (BAB) stanowiły 65,1% łącznej kwoty zaległości budżetowych tej części i wyniosły 1.027,8 tys. zł. Uległy zwiększeniu w stosunku do 2011 r. o 32 tys. zł głównie w efekcie naliczenia odsetek od niespłaconych należności za 2012 rok oraz wymierzenia kary umownej wykonawcy.

W 2012 r. dysponent III stopnia nie dokonywał umorzeń, zaniechań poboru, rozkładania na raty i odroczeń należności budżetu państwa. Nie stwierdzono również należności, które uległy przedawnieniu.

W części 33 Rozwój wsi nie wystąpiły należności z tytułu dochodów budżetowych.

W części 35 Rynki rolne należności budżetowe na koniec 2012 r. wyniosły 141,1 tys. zł i były wyższe od należności na koniec 2011 r. o 33,4%, tj. o 35,3 tys. zł. Zaległości w tej części wyniosły 120,7 tys. zł i były czterokrotnie wyższe w porównaniu do 2011 r. Dotyczyły dochodów Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno–Spożywczych (IJHARS) z tytułu kontroli standaryzacyjnej, badań laboratoryjnych oraz za wydanie decyzji dotyczącej rolnictwa ekologicznego. Z tytułu należności wystawiano wezwania do zapłaty i upomnienia, przekazywano do egzekucji administracyjnej oraz zgłaszano do postępowania upadłościowego.

W części 62 Rybołówstwo stan należności na koniec 2012 r. wyniósł 4.949,4 tys. zł i był wyższy od stanu na koniec 2011 r. o 31,5%, tj. o 1.186,3 tys. zł. Należności te były w całości zaległościami i dotyczyły głównie dochodów wykonywanych w Okręgowym Inspektoracie Rybołówstwa Morskiego w Słupsku z tytułu kar pieniężnych nałożonych w drodze decyzji, na podstawie ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o rybołówstwie⁷ oraz ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o organizacji rynku rybnego⁸. W celu wyegzekwowania należności wystawiano m.in. upomnienia i tytuły wykonawcze.

(dowód: akta kontroli str. 3103-3121, 3061-3062, 3205-3224, 3311-3317, 4475-4484, 3618-3658)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie windykację należności budżetu państwa.

⁷ Dz. U. Nr 62, poz. 574 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2011 r. Nr 34, poz. 168 ze zm.

2. Wydatki budżetowe

2.1. Planowanie wydatków budżetowych

Opis stanu
faktycznego

Plan wydatków budżetu państwa ustalony w załączniku nr 2 do ustawy budżetowej na 2012 r. wyniósł w części 32 Rolnictwo – 779.298 tys. zł, w części 33 Rozwój wsi – 4.381.494 tys. zł, w części 35 Rynki rolne – 572.246 tys. zł, w części 62 Rybołówstwo – 111.438 tys. zł.

Kwoty wydatków zgłoszone przez dysponenta uwzględniały limity i kwoty planu przyznane w kwietniu 2011 r. przez Ministra Finansów⁹, Ministra Rozwoju Regionalnego¹⁰, Ministra Obrony Narodowej¹¹ i wyniosły dla powyższych części odpowiednio: 728.775 tys. zł, 4.253.252 tys. zł, 494.235 tys. zł i 111.868 tys. zł, tj. 93,5%, 97,1%, 86,4% i 100,4% kwot ujętych w ustawie budżetowej na 2012 rok.

Kwoty ustalone w ustawie budżetowej na 2012 r. dla części 32 Rolnictwo – 779.298 tys. zł, części 33 Rozwój wsi – 4.381.494 tys. zł, części 35 Rynki rolne – 572.246 tys. zł i części 62 Rybołówstwo – 111.438 tys. zł były efektem dalszych prac nad projektem ustawy budżetowej, w tym m.in. informacji przekazanej w dniu 4 maja 2011 r. przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Prezesowi Rady Ministrów o tym, że limit wydatków przyznany MRiRW był niewystarczający do realizacji zaplanowanych na 2012 r. zadań, a także zmian dokonanych przez Ministra Finansów i Radę Ministrów oraz poprawki przyjętej przez Senat RP polegającej na zmniejszeniu wydatków w części 35 Rynki rolne o kwotę 500 tys. zł i przeniesieniu tej kwoty do rezerwy celowej. Łącznie projekt budżetu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwiększono o kwotę 256.346 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 382-390, 395-396, 419-4448, 1843, 638-639, 1760-1767, 3829-3834, 3883-3882)

Przy planowaniu uwzględniono potrzeby zgłoszone przez jednostki podległe i nadzorowane oraz przekazane przez Ministra Finansów dyspozycje i wskaźniki makroekonomiczne.

(dowód: akta kontroli str. 382-384)

Wydatki zaplanowane w ustawie budżetowej na 2012 rok, w częściach których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zostały w trakcie 2012 r. zwiększone ze środków pochodzących z rezerw celowych o kwotę 3.010.806,8 tys. zł i w wyniku przesunięć pomiędzy częściami budżetu państwa o kwotę 124,7 tys. zł. Zwiększenia te wynikały z potrzeb jednostek podległych i nadzorowanych i zostały przeznaczone na realizację zadań.

W części 32 Rolnictwo zwiększenie planu wydatków wyniosło łącznie 82.659,5 tys. zł, z tego: z rezerw celowych budżetu państwa (część 83) – 82.534,8 tys. zł, a przeniesienia z części 30 Oświata i wychowanie będącej w dyspozycji Ministra Edukacji Narodowej – 124,7 tys. zł.

Z przyznanej kwoty rezerw celowych wykorzystano kwotę 81.440,4 tys. zł, tj. 98,7%, głównie na dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (58.612,2 tys. zł), wydatki majątkowe jednostek podległych i nadzorowanych, w tym szkół i internatów rolniczych, agencji wykonawczej COBORU, Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIWet PIB) w Puławach i Krajowego Laboratorium Pasz w Lublinie (łącznie 13.381,7 tys. zł) oraz wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych (9.080,9 tys. zł).

⁹ Pisma: z dnia 6 kwietnia 2011 r. znak: BP6/414/69/AJG/2011/1341, z dnia 8 kwietnia 2011 r. znak: IP6/9014/116/SIR/11/8595, z dnia 12 kwietnia 2011 r. znak: RR3/4111/25/PB/11/1180 oraz z dnia 14 kwietnia 2011 r., znak: FR1/4114/27/KTM/11/BM 19-5070.

¹⁰ Pismo z dnia 7 kwietnia 2011 r. znak: DEF-I-03130-21-AK/11 Nk 47807/11.

¹¹ Pismo z dnia 7 kwietnia 2011 r. znak: 1482/S/3.

Budżet części 33 Rozwój wsi został zwiększony z rezerw celowych o kwotę 2.898.065 tys. zł. Z przyznanej kwoty wykorzystano 2.897.703,3 tys. zł, tj. prawie 100%, z tego wydatkowano: 2.757.222,6 tys. zł na płatności Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i współfinansowanie PROW 2007–2013, 122.331,7 tys. zł na sfinansowanie zobowiązań wymagalnych wynikających z wydanych decyzji o przyznaniu jednorazowej pomocy finansowej o charakterze de minimis dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych wystąpiły szkody spowodowane ujemnymi skutkami przezimowania w okresie zimowym 2011/2012¹², 17.999 tys. zł na wyprzedzającą pomoc techniczną PROW 2007–2013 dla ARiMR oraz 150 tys. zł na wydatki bieżące BAB MRiRW.

W części 35 Rynki rolne dokonano zmniejszenia zaplanowanych wydatków budżetowych o 87.687 tys. zł głównie z powodu przesunięcia kwoty 88.000 tys. zł do części 83 Rezerwy celowe (zmniejszenie dotyczyło wydatków Agencji Rynku Rolnego (ARR) na płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego, płatności uzupełniające do ilości skrobi zawartej w ziemniakach skrobiowych i dopłat do materiału siewnego). Jednocześnie budżet tej części został zwiększony z rezerw celowych o kwotę 313 tys. zł z przeznaczeniem na wydatki bieżące dla BAB MRiRW i Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych (GIJHARS). Środki te zostały wykorzystane w 100%.

W części 62 Rybołówstwo zwiększenia z rezerw celowych wyniosły 117.894 tys. zł z przeznaczeniem na współfinansowanie krajowe pomocy dla beneficjentów PO „Zrównoważony rozwój (...)”. Środki te zostały wykorzystane w 99,8%.

(dowód: akta kontroli str. 1307-1308, 1313-1315, 1318-1319, 1321-1322, 1324, 3320-3325, 7692-7694, 7855)

Prawidłowość przeniesień wydatków oraz celowość wydatków sprawdzono na próbie zmian dokonanych w 2012 r. w budżecie państwa (BP), rozumianym jako budżet środków krajowych. Badaniu poddano w części 32 – 17% kwoty przeniesień z rezerw celowych, w części 33 – 9,6%, części 35 – 9,2% i części 62 – 11%, a także zmiany wewnętrzne dokonane decyzjami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części 62 na kwotę 228,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 7751)

Badanie prawidłowości przeniesień wydatków majątkowych dokonanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawdzono na próbie dotyczącej 19 zmian przeprowadzonych w miesiącu grudniu 2012 r. na łączną kwotę 3.887,9 tys. zł. Zmiany zaplanowanych w ustawie budżetowej wydatków majątkowych były zgodne z art. 171 ust. 3 i art. 194 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, zwanej dalej „ufp”¹³.

(dowód: akta kontroli str. 865-991, 1793-1807)

Stosownie do art. 171 ust. 2 ufp i art. 194 ufp MRiRW uzyskało zgody Ministra Rozwoju Regionalnego na dokonanie zmian wydatków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Badania przeprowadzono na próbie zmian wewnętrznych dokonanych w grudniu 2012 r. na łączną kwotę 1.077,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1829-1833)

¹² Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2012 r., poz. 408).

¹³ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

Badaniu podlegały również trzy decyzje Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczące przeniesienia planu wydatków MRiRW pomiędzy częściami klasyfikacji budżetowej na łączną kwotę 23,3 tys. zł. O dokonaniu tych zmian Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, stosownie do art. 171 ust. 9 ufp, informował Radę Ministrów.

(dowód: akta kontroli str. 1074, 1157, 1201, 1819-1826)

Środki z rezerw celowych w łącznej wysokości 2.662,1 tys. zł, które zwiększyły budżet dysponenta III stopnia, przeznaczone zostały na realizację zadań, w tym m.in. na: dofinansowanie wydatków na ubezpieczenie społeczne pracowników w związku z podniesieniem wysokości składki rentowej, dofinansowanie uroczystości związanych z obchodami 150. rocznicy powstania Kółek Rolniczych oraz finansowanie skutków zmian systemowych wynikających z art. 94 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. – przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych¹⁴ z tytułu przejętych przez BAB MRiRW zadań, które w 2010 r. były wykonywane przez gospodarstwo pomocnicze. Wykorzystanie tych środków wyniosło 2.590 tys. zł (97,3 % planu po zmianach).

(dowód: akta kontroli str. 5030, 7693-7694, 7796-7802)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie rzetelność planowania wydatków budżetowych.

2.2. Realizacja wydatków budżetowych

Opis stanu
faktycznego

Zrealizowane w części 32 Rolnictwo wydatki wyniosły 844.674,5 tys. zł, tj. 98% planu po zmianach. W porównaniu do 2011 r. były one wyższe o 72.419,4 tys. zł, tj. o 9,4%.

Najwyższe wydatki (według podziału na grupy ekonomiczne określone w ustawie budżetowej) stanowiły: dotacje i subwencje (462.589,4 tys. zł, tj. 54,8% wydatków części 32) oraz wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych (304.273,4 tys. zł, tj. 36% wydatków części 32). Dotacje i subwencje zostały zrealizowane w 98,3% planu po zmianach i były wyższe od wydatków tej grupy w 2011 r. o 15,7%. Wydatki bieżące zostały zrealizowane w 99,5% planu po zmianach i były wyższe od wydatków w 2011 r. o 4,1%. Świadczenia na rzecz osób fizycznych zostały zrealizowane w wysokości 5.147,3 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach i były niższe o 7% w stosunku do 2011 r. Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 33.210,6 tys. zł, tj. 97,9% planu po zmianach i 117,7% wydatków tej grupy w 2011 r. Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE wyniosły 39.453,9 tys. zł, tj. 84,8% planu po zmianach (niepełne wykorzystanie środków na pomoc techniczną PROW 2007–2013) i 85,1% wydatków tej grupy w 2011 r.¹⁵

(dowód: akta kontroli str. 3122-3159, 3303-3306, 3319, 7684-7686, 7854)

¹⁴ Dz. U. Nr 157, poz. 1241 ze zm.

¹⁵ Na pytanie o przyczyny różnic w wykonaniu poszczególnych grup ekonomicznych wydatków w 2012 r. w stosunku do 2011 r. dla cz. 32, 33 35 i 62, Dyrektor DF wyjaśniła, że „stosownie do założeń projektu ustawy budżetowej na dany rok planowane są wydatki na realizację zadań w danym roku budżetowym. Konstrukcja budżetu nie stanowi zatem powielenia wydatków z poprzedniego roku, gdyż uwzględnia aktualne potrzeby jednostek podległych i nadzorowanych oraz limit wydatków określony przez Ministra Finansów dla dysponenta na dany rok.”

W części 32 Rolnictwo wysokość dotacji wyniosła 469.382,7 tys. zł tj. w 98,3% planu po zmianach – ustalonego w wysokości 477.513,5 tys. zł.

Dotacje podmiotowe w części 32 przyznano dla 6 podmiotów w łącznej kwocie 14.995,8 tys. zł:

- Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych – 9.391 tys. zł,
- Centralnej Biblioteki Rolniczej – 4.064,8 tys. zł,
- czterech muzeów – 1.540 tys. zł, w tym głównie dla Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie w wysokości 1.250 tys. zł¹⁶.

Przyznane dotacje podmiotowe zostały w pełni wykorzystane.

Dotacje przedmiotowe¹⁷ w części 32 zostały wykorzystane w wysokości 122.454,7 tys. zł, tj. 99,2% planu po zmianach (w wysokości 123.489,6 tys. zł), z czego wydatkowano:

- 99.826,3 tys. zł na postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej,
- 18.252,2 tys. zł na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji roślinnej,
- 3.616,8 tys. zł na realizację badań z zakresu rolnictwa ekologicznego dla organizacji badawczych,
- 759,4 tys. zł na ochronę roślin; wykonanie wyniosło 66,3% w stosunku do planu po zmianach w kwocie 1.146 tys. zł, w związku z niższym niż planowano dofinansowaniem kosztów zwalczania bakterii porażających bulwy ziemniaka.

Dotacje celowe w części 32 wykorzystane zostały w kwocie 331.932,2 tys. zł, tj. 97,9% zaplanowanej kwoty 339.028,1 tys. zł i przeznaczone w wysokości:

- 162.412,2 tys. zł na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, zawieranych przez cztery zakłady ubezpieczeń; wydatki stanowiły 99,7% w stosunku do zaplanowanej po zmianach na rok 2012 kwoty 162.940,9 tys. zł;
- 85.485,6 tys. zł, tj. 93,5% zaplanowanej kwoty w wysokości 91.434,2 tys. zł, przeznaczonej na realizację programów wieloletnich;
- 62.072,1 tys. zł (99,1% z zaplanowanej kwoty 62.611,5 tys. zł) na: realizację przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB w Warszawie zadania pn. „Zbieranie i wykorzystanie danych rachunkowych z gospodarstw rolnych na potrzeby FADN (Farm Accountancy Data Network)” – 34.862 tys. zł, funkcjonowanie laboratoriów referencyjnych w: PIB w Puławach, Instytucie Zootechniki – PIB w Krakowie, Instytucie Ochrony Roślin w Poznaniu – 18.673,8 tys. zł, na dofinansowanie kosztów związanych z uczestnictwem izb rolniczych, związków zawodowych rolników indywidualnych oraz społeczno-zawodowych organizacji rolników w ponadnarodowych organizacjach rolniczych, reprezentujących interesy zawodowe rolników indywidualnych wobec instytucji Unii Europejskiej – 4.000 tys. zł, finansowanie trzech zadań zleconych do realizacji fundacji FAPA – 3.033,6 tys. zł, system monitoringu suszy w Polsce dla Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach – 1.402,7 tys. zł, prowadzenie, utrzymanie i modernizację centralnej bazy danych koniowatych przez Polski Związek Hodowców Koni – 100 tys. zł;
- 20.615,6 tys. zł, tj. 99,8% zaplanowanej kwoty na wykonywanie zadań ustawowych COBORU oraz na wydatki majątkowe tej agencji wykonawczej;

¹⁶ Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 maja 2012 r. w sprawie wykazu jednostek instytucji kultury, którym przyznano dotacje podmiotowe oraz kwot tych dotacji (Dz. Urz. MRiRW z 2012 r. Nr 7).

¹⁷ Wypłacane stosownie do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 maja 2010 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. Nr 91, poz. 595 ze zm.).

- 710,9 tys. zł głównie na dofinansowanie zadań edukacyjnych dla Ludowych Zespołów Sportowych i Związku Młodzieży Wiejskiej oraz dotacje na zakup pomocy dydaktycznych dla szkół rolniczych prowadzonych przez powiaty;
- 365,6 tys. zł, tj. 92,4% zaplanowanej kwoty 395,5 tys. zł na realizację przez PIWet PIB w Puławach umowy na „Wsparcie organizacji bazy laboratoryjnej w łańcuchu żywnościowym i diagnostyce chorób zakaźnych zwierząt Republiki Moldowy”;
- 270,2 tys. zł na zakupy inwestycyjne dla Centralnej Biblioteki Rolniczej.

(dowód: akta kontroli str. 1809-1817, 3122-3168, 3303-3306, 7129-7132)

Wydatki majątkowe w części 32 wyniosły łącznie 34.772,4 tys. zł, tj. 91,4% planu po zmianach (w wysokości 38.027,2 tys. zł). Zostały przeznaczone na wydatki inwestycyjne i zakupy majątkowe państwowych jednostek budżetowych – 27.979,1 tys. zł (w tym 1.561,7 tys. zł na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE) oraz jako dotacje na inwestycje i zakupy inwestycyjne na realizację programów wieloletnich – 2.175,7 tys. zł, na zakupy inwestycyjne dla PIWet PIB w Puławach, Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie, na system monitoringu suszy dla IUNG PIB w Puławach, zbieranie i wykorzystywanie danych rachunkowych z gospodarstw rolnych na potrzeby FADN przez IERiGŻ PIB w Warszawie – 3.347,6 tys. zł oraz na zakupy majątkowe dla COBORU – 999,8 tys. zł i dla Centralnej Biblioteki Rolniczej – 270,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 812-813, 822-825, 1307-1308, 1313-1315, 1318-1319, 1321-1322, 1324, 1809-1817, 2409-2458, 3122-3148, 3173-3183, 3318-3319, 4248-4257, 4487, 4494-4499, 4646-4672, 4750-4780)

Wydatki na utrzymanie BAB MRiRW w części 32 wyniosły 104.774,3 tys. zł i stanowiły 12,4% wydatków ogółem w tej części.

(dowód: akta kontroli str. 3369-3376)

Zrealizowane wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych w części 32 wyniosły 304.273,4 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach. Dominującą pozycję stanowiły wynagrodzenia 173.994,6 tys. zł (57,2%), pochodne od wynagrodzeń 32.366,9 tys. zł (10,6%) oraz zakupy towarów i usług 71.211,5 tys. zł (23,4%).

Przeciętne zatrudnienie w części 32 wyniosło 3.638,1 etatów i było niższe w stosunku do planu po zmianach o 651,7 etatu, tj. o 15,2%. W porównaniu do 2011 r. było niższe o 47,3 etaty (o 1,3%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 4.455,10 zł i było wyższe o 4,4% w porównaniu do 2011 r. Wynikało to przede wszystkim z przewidzianego w ustawie budżetowej na 2012 r. zwiększenia wynagrodzeń i sfinansowania awansów zawodowych dla nauczycieli w szkołach rolniczych¹⁸. W Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej i Krajowym Centrum Hodowli Zwierząt wzrost przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego spowodowany był zmniejszeniem zatrudnienia, w Głównym Inspektoracie Weterynarii i granicznych inspektoratach weterynarii spowodowany był m.in. ruchami kadrowymi, w Głównym Inspektoracie Ochrony Roślin i Nasiennictwa – podwyższeniem dodatków stażowych i wypłatą nagród jubileuszowych. W BAB MRiRW wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wynikał z wypłat ekwiwalentów za niewykorzystany urlop dla osób odwołanych ze stanowisk.

(dowód: akta kontroli str. 4516-4532, 4540-4555, 4554, 4559-4565, 4569-4570, 4578-4580, 4582-4585, 4601-4608, 4610-4622)

¹⁸ Zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta nauczyciela (Dz. U. z 2006 r., Nr 97, poz. 674 ze zm.).

Zobowiązania w części 32 na koniec 2012 r. wyniosły 31.288,4 tys. zł i były wyższe o 79,2% od zobowiązań na koniec 2011 r. Spowodowane było to wystąpieniem na koniec 2012 r. zobowiązań w BAB MRiRW z tytułu składek do organizacji międzynarodowych w kwocie 13.289,8 tys. zł, z powodu znacznego wzrostu składki w 2012 r. do Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO)¹⁹. Zobowiązania z tytułu składek stanowiły 42,5% wysokości zobowiązań tej części, pozostałe zobowiązania dotyczyły głównie dodatkowego wynagrodzenia rocznego (13.709,8 tys. zł, tj. 43,8% kwoty zobowiązań tej części). Na koniec 2012 r. w części 32 nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(dowód: akta kontroli str.3122-3168, 3310, 3317, 3369-3376, 3404-3408, 6858-6859)

W części 32 wydatki budżetowe z tytułu odsetek za nieterminową płatność faktury przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Suwałkach wyniosły 94 tys. zł. Z wyjaśnień Dyrektor Departamentu Finansów (DF) MRiRW wynikało, że zostanie przygotowany w tej sprawie wniosek do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 5943)

Wydatki w części 33 Rynki rolne wyniosły 7.196.326,3 tys. zł, tj. 98,9% planu po zmianach i były niższe od wydatków 2011 r. o 586.200,5 tys. zł, tj. o 7,5%.

Głównymi wydatkami tej części były wydatki (według podziału na grupy ekonomiczne określone w ustawie budżetowej) na: współfinansowanie projektów z udziałem środków UE (4.957.456,1 tys. zł, tj. 68,9% wydatków części 33) oraz dotacje i subwencje (2.130.779,6 tys. zł, tj. 29,6% wydatków tej części). Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE zostały zrealizowane w 100% planu po zmianach i były niższe od takich wydatków 2011 r. o 13,8%. Dotacje i subwencje wykonano w 98,8% planu po zmianach na 2012 r. i w 112,9% wydatków w 2011 r. Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 59,6 tys. zł, tj. 86,8% planu po zmianach na 2012 r.²⁰ i w porównaniu do 2011 r. były blisko 2,5-krotnie wyższe. Wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowano w wysokości 13.737,7 tys. zł, tj. 97,5% planu po zmianach na 2012 r. Wydatki te były wyższe od wydatków 2011 r. o 3%. Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 94.293,3 tys. zł, tj. 63,1% planu po zmianach na 2012 r. i w 72,7% analogicznych wydatków 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 3122-3159, 3303-3306, 3319, 7684-7686, 7854)

W ramach wszystkich grup ekonomicznych wydatki na dotacje ogółem wykonano w wysokości 7.182.529,1 tys. zł, tj. 98,9% planu po zmianach w wysokości 7.265.378 tys. zł.

Dotacje podmiotowe w części 33 przyznano dla ARiMR w kwocie 2.021.867 tys. zł i zrealizowano w 98,8%, tj. w wysokości 1.996.858,6 tys. zł.

Dotacje celowe w części 33 wykorzystane zostały w wysokości 5.185.670,5 tys. zł (tj. 98,9% zaplanowanej kwoty 5.243.511 tys. zł). Z wydatkowej kwoty dotacji:

- Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie wykorzystало 11.407,4 tys. zł (99,9% zaplanowanych środków) na wykonywanie zadań z zakresu doradztwa rolniczego oraz 434 tys. zł (100% zaplanowanych) na inwestycje i zakupy inwestycyjne,

¹⁹ Za 2011 r. składka ta wynosiła 1.080.190,44 dolarów i 1.052.538,48 euro, a za 2012 r. 2.063.563,84 dolarów (wzrost o 91%) i 1.586.578,24 euro (wzrost o 50,7%).

²⁰ Co spowodowane było niższymi niż planowano wydatkami na sfinansowanie diet, zwrotu kosztów podróży, dojazdów i noclegów dla członków komisji powoływanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz nagród rzeczowych.

- ARiMR wykorzystwała 5.173.829,1 tys. zł, z tego: 4.933.555,9 tys. zł – na współfinansowanie WPR I filar i PROW 2007–2013, 122.331,7 tys. zł – na sfinansowanie pomocy finansowej dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane ujemnymi skutkami przezimowania w okresie zimowym 2011/2012, 93.856,8 tys. zł – na wydatki majątkowe Agencji oraz 24.084,7 tys. zł – na pomoc techniczną w ramach PROW 2007–2013 i PO "Zrównoważony rozwój (...)".

(dowód: akta kontroli str. 1809-1817, 3122-3168, 3303-3306, 3328, 7578-7590)

Wydatki majątkowe w części 33 wyniosły łącznie 94.304,3 tys. zł i zostały wykonane w 62,8% planu po zmianach wynoszącego 150.116 tys. zł. Wydatki przeznaczono na zakupy inwestycyjne Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (434 tys. zł) i ARiMR (93.870,3 tys. zł, w tym 13,5 tys. zł na realizację pomocy technicznej PO „Zrównoważony rozwój (...)”). Niższe wykonanie planu wydatków majątkowych ARiMR spowodowane było przedłużającymi się postępowaniami przetargowymi, w związku ze złożonymi odwołaniami przez oferentów, a także uzyskaniem oszczędności z prowadzonych postępowań, w stosunku do kwot pierwotnie zaplanowanych.

(dowód: akta kontroli str. 814-816, 821, 826-827, 2409-2458, 3122-3187, 3173-3183, 3318-3319, 4266-4272, 4487, 4494-4499, 4646-4672, 4750-4780)

Wydatki na utrzymanie BAB MRiRW w części 33 wyniosły 13.797,1 tys. zł i stanowiły 0,2% wydatków ogółem w tej części.

(dowód: akta kontroli str. 3411)

Zrealizowane wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych w części 33 wyniosły 13.737,7 tys. zł, tj. 97,5% planu po zmianach. Dominującą pozycję stanowiły wynagrodzenia 9.284,6 tys. zł (67,6%), pochodne od wynagrodzeń 1.574,3 tys. zł (11,5%) oraz zakupy towarów i usług 1.931,2 tys. zł (14,1%).

Przeciętne zatrudnienie w części 33 wyniosło 104,5 etatu i było niższe w stosunku do planu po zmianach o 26,5 etatów, tj. o 20,2%. W porównaniu do 2011 r. było niższe o 3,5 etatu (o 3,2%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 7.404,10 zł i było wyższe o 3,9% w porównaniu do 2011 r. Wynikało to przede wszystkim z przeniesienia zadań realizowanych przez żołnierzy zawodowych do służby cywilnej, finansowania dodatków dla urzędników, którzy otrzymali kolejny stopień służbowy²¹, nagród jubileuszowych, nagród za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej, odpraw emerytalnych.

(dowód: akta kontroli str. 4516-4532, 4540-4555, 4554, 4559-4565, 4569-4570, 4578-4580, 4582-4585, 4601-4608, 4610-4622)

Zobowiązania w części 33 na koniec 2012 r. wyniosły 802,5 tys. zł i były niższe od zobowiązań na koniec 2011 r. o 2,7%. Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (646,8 tys. zł, tj. 80,6% zobowiązań tej części). Na koniec 2012 r. roku nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(dowód: akta kontroli str. 3122-3168, 3310, 3317)

Wydatki w części 35 Rynki rolne wyniosły 462.333,9 tys. zł, tj. 95,4% planu po zmianach i były niższe od wydatków 2011 r. o 174.051,2 tys. zł, tj. o 27,3%.

²¹ W myśl art. 89 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505 ze zm.).

Głównymi wydatkami tej części były wydatki (według podziału na grupy ekonomiczne określone w ustawie budżetowej) na: dotacje i subwencje (331.708,6 tys. zł, tj. 71,7% wydatków części 35) oraz współfinansowanie projektów z udziałem środków UE (93.993,8 tys. zł, tj. 20,3% wydatków tej części). Wydatki w ramach dotacji i subwencji zrealizowano w 95,1% planu po zmianach na 2012 r. W porównaniu do 2011 r. wydatki te były wyższe o 7,3%. Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE wyniosły 97,4% wydatków ujętych w planie po zmianach i w porównaniu do 2011 r. były niższe o 67,5%. Świadczenia na rzecz osób fizycznych zrealizowano w kwocie 124,5 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach na 2012 r. Wydatki te były o 6% niższe od analogicznych wydatków w 2011 r. Wydatki bieżące wyniosły 27.897,8 tys. zł i były niższe o 0,5% od wydatków zaplanowanych i niższe o 1,4% od wydatków 2011 r. Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 8.609,2 tys. zł, tj. 78,7% planu po zmianach. W porównaniu do 2011 r. wydatki te były niższe o 12,7%.

(dowód: akta kontroli str. 3122-3159, 3303-3306, 3319, 7684-7686, 7854)

Łączna kwota dotacji w części 35 wyniosła 433.822 tys. zł, tj. 95,2% kwoty dotacji ujętych w planie po zmianach w wysokości 455.922 tys. zł.

Dotacje podmiotowe w części 35 przyznano dla ARR w kwocie 348.691 tys. zł i zrealizowano w 95,1%, tj. w wysokości 331.482,2 tys. zł.

Dotacje celowe w części 35 wykorzystane zostały w kwocie 102.339,8 tys. zł, tj. 95,4% dotacji określonej w planie po zmianach w wysokości 107.231 tys. zł. Środki te były przeznaczone dla ARR na współfinansowanie mechanizmów WPR – 93.084,2 tys. zł, pomoc techniczną w ramach PROW 2007–2013 – 1.116 tys. zł, inwestycje i zakupy inwestycyjne – 8.119,6 tys. zł, program wieloletni ARR "Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r." – 20 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1809-1817, 3122-3168, 3303-3306, 3328, 7566-7577)

Łączne wydatki majątkowe w części 35 wyniosły 8.609,2 tys. zł i zostały zrealizowane w 78,7% planu po zmianach wynoszącego 10.943,9 tys. zł. Wykonanie planowanych wydatków w ARR (w wysokości 8.119,6 tys. zł) było niższe od planu o 22,3% i wynikało m.in. z mniejszego zapotrzebowania na modernizację systemów informatycznych, odstąpienia od części planowanych zakupów w celu obniżenia kosztów oraz oszczędności uzyskanych w wyniku przetargów. Wydatki majątkowe zrealizowane przez GIJHARS w kwocie 489,6 tys. zł wykonane zostały w 100% ustalonego w tym zakresie planu po zmianach.

(dowód: akta kontroli str. 2409-2458, 3122-3187, 3173-3183, 3318-3319, 4487, 4494-4499, 4646-4672, 4750-4780)

Wydatki na utrzymanie BAB MRiRW wyniosły 10.008,7 tys. zł w części 35 i stanowiły 2,2% wydatków tej części.

(dowód: akta kontroli str. 3420-3422)

Zrealizowane wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych w części 35 wyniosły 27.897,8 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach. Dominującą pozycję stanowiły wynagrodzenia 16.382,2 tys. zł (58,7%), pochodne od wynagrodzeń 2.911,9 tys. zł (10,4%) oraz zakupy towarów i usług 6.416,2 tys. zł (23%).

Przeciętne zatrudnienie w części 35 wyniosło 261,2 etatu i było niższe w stosunku do planu po zmianach o 30,8 etatu, tj. o 10,5%. W porównaniu do 2011 r. zatrudnienie było niższe o 1,3 etatu (o 0,5%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 5.226,60 zł i było wyższe o 1% w porównaniu do 2011 r. Wynikało to przede wszystkim ze sfinansowania

wypłaty nagrody jubileuszowej dla osoby zajmującej kierownicze stanowisko państwowe oraz dodatków służby cywilnej w GIJHARS.

(dowód: akta kontroli str. 4516-4532, 4540-4555, 4554, 4559-4565, 4569-4570, 4578-4580, 4582-4585, 4601-4608, 4610-4622)

Zobowiązania w części 35 na koniec 2012 r. wyniosły 1.375,2 tys. zł i były wyższe od zobowiązań na koniec 2011 r. o 4,7%. Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (1.091,3 tys. zł, tj. 79,4% zobowiązań tej części). Na koniec 2012 r. roku nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(dowód: akta kontroli str. 3122-3168, 3310, 3317)

Wydatki w części 62 Rybołówstwo wyniosły 224.883,5 tys. zł, tj. 98,1% planu po zmianach i były niższe od wydatków 2011 r. o 11.212,3 tys. zł, tj. o 4,7%.

W większości wydatki zostały poniesione na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE (191.858,7 tys. zł, tj. 85,3% wydatków ogółem część 62). Zostały one zrealizowane w 98,8% planu po zmianach na 2012 r. i w porównaniu do 2011 r. były niższe o 6%. Środki w ramach dotacji i subwencji zostały wydatkowane w wysokości 4.296,1 tys. zł, tj. 72,8% środków określonych w planie po zmianach na 2012 r. Wydatki te były wyższe o 5,7% od wydatków 2011 r. Świadczenia na rzecz osób fizycznych zostały zrealizowane w kwocie 217,3 tys. zł, tj. 91,5%, a wydatki bieżące w wysokości 25.380 tys. zł, tj. 98,1% planu po zmianach. W porównaniu do 2011 r. były one odpowiednio niższe o 0,4% i wyższe o 4,4%. Wydatki majątkowe zrealizowano w wysokości 3.131,3 tys. zł, tj. 98,7% planu po zmianach. W porównaniu do 2011 r. wydatki te były niższe o 9,8%.

(dowód: akta kontroli str. 3122-3159, 3303-3306, 3319, 7684-7686, 7854)

Łączna kwota dotacji celowych (dotacje podmiotowe nie były zaplanowane) w ramach wszystkich grup ekonomicznych w części 62 została zrealizowana w wysokości 184.700,7 tys. zł, tj. 99% planu po zmianach ustalonego w wysokości 186.588 tys. zł. Środki zostały wydatkowane przez:

- ARiMR na współfinansowanie PO „Zrównoważony rozwój (...)” w kwocie 180.404,6 tys. zł,
- Morski Instytut Rybacki PIB w Gdyni na "Wieloletni Program Zbierania Danych Rybackich na lata 2007–2013" w wysokości 3.801,7 tys. zł, tj. 70,4% planu po zmianach; niższe od planowanego wydatkowanie kwoty dotacji wynikało m.in. ze zmiany sposobu rozliczania rejsów naukowo-badawczych na statku rv. Baltica wprowadzonej przez Komisję Europejską, skutkującej brakiem możliwości rozliczania kosztów przygotowania statku do rejsu; braku możliwości udziału w rejsach dalekomorskich z powodu decyzji armatora o rezygnacji z tych rejsów w 2012 r.;
- FAPA na „Wykonywanie zadań Instytucji Zarządzającej w zakresie wdrażania osi priorytetowej 5 pomoc techniczna PO "Zrównoważony rozwój (...)” w kwocie 494,4 tys. zł, tj. 98,9% planu po zmianach.

(dowód: akta kontroli str. 1809-1817, 3122-3168, 3303-3306, 7578-7590, 7689)

Łączne wydatki majątkowe w części 62 wyniosły 3.208,8 tys. zł, tj. 98,5% planu po zmianach ustalonego na kwotę 3.259 tys. zł. Wydatki te zostały zrealizowane przez BAB MRiRW w kwocie 1.968,9 tys. zł (w tym współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 77,5 tys. zł) i Okręgowe Inspektoraty Rybołówstwa Morskiego – w wysokości 1.239,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 2409-2458, 3122-3187, 3173-3183, 3318-3319, 4487, 4494-4499, 4646-4672, 4750-4780)

Wydatki na utrzymanie BAB MRiRW w części 62 wyniosły 27.290,7 tys. zł i stanowiły 12,1% wydatków tej części.

(dowód: akta kontroli str. 3427-3432)

Zrealizowane wydatki bieżące państwowych jednostek budżetowych w części 62 wyniosły 25.380 tys. zł, tj. 98,1% planu po zmianach. Dominującą pozycję stanowiły wynagrodzenia 8.109,0 tys. zł (32,0%), pochodne od wynagrodzeń 1.454,1 tys. zł (5,7%), zakupy towarów i usług 11.079,9 tys. zł (43,7%) oraz składki do organizacji międzynarodowych 2.057,5 tys. zł (8,1%).

Przeciętne zatrudnienie w części 62 wyniosło 202,7 etatu i było niższe w stosunku do planu po zmianach o 34,2 etatu, tj. o 14,4%. W porównaniu do 2011 r. było niższe o 5,2 etatu (o 2,5%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 6.099,90 zł i było wyższe o 6,4% w porównaniu do 2011 r. Wynikało to głównie ze wzrostu dodatków stażowych, wzrostu liczby osób uprawnionych do wypłaty nagród jubileuszowych oraz mianowań na wyższe stanowiska w Okręgowych Inspektoratach Rybołówstwa Morskiego.

(dowód: akta kontroli str. 4516-4532, 4540-4555, 4554, 4559-4565, 4569-4570, 4578-4580, 4582-4585, 4601-4608, 4610-4622)

Zobowiązania w części 62 na koniec 2012 r. wyniosły 1.362,1 tys. zł i były wyższe od zobowiązań na koniec 2011 r. o 6,1%. Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (1.019,9 tys. zł, tj. 74,9% zobowiązań tej części). Na koniec 2012 r. roku nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(dowód: akta kontroli str. 3122-3168, 3310, 3317)

W jednostkowych, rocznych sprawozdaniach dotyczących wydatków budżetowych we wszystkich częściach budżetowych nie stwierdzono przekroczeń wydatków ujętych w planie po zmianach. Nie stwierdzono również przekroczenia limitu wydatków na wynagrodzenia bezosobowe. Limit ustalony przez Ministra Finansów na 2012 r. wyniósł łącznie 1.797 tys. zł dla czterech części, których dysponentem jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W ramach tego limitu Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi ustalił łączny plan wydatków na kwotę 1.702 tys. zł, wynikającą z potrzeb zgłaszanych przez podległe jednostki budżetowe. W 2012 r. środki na wynagrodzenia bezosobowe zostały zwiększone z rezerw celowych o 462,3 tys. zł²².

(dowód: akta kontroli str. 1316, 1330, 3302, 4536-4539)

W 2012 roku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonał blokad planowanych wydatków w budżecie państwa na łączną kwotę 182.316,7 tys. zł, z tego w części 32 – 7.988,3 tys. zł, części 33 – 70.695,9 tys. zł, części 35 – 101.157 tys. zł i części 62 – 2.475,5 tys. zł. Było to spowodowane głównie niewykorzystaniem środków przez ARR na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej przeznaczonych na płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego oraz na płatności uzupełniające za skrobię zawartą w ziemniakach skrobiowych (50.000 tys. zł), na realizację dopłat do materiału siewnego (38.000 tys. zł), a także niewykorzystaniem przez ARiMR środków na wydatki majątkowe (43.483 tys. zł) z uwagi na przedłużające się postępowania przetargowe w związku ze złożonymi odwołaniami przez oferentów, a także uzyskanie oszczędności z prowadzonych postępowań.

(dowód: akta kontroli str. 810-864, 2406-2458, 4496-4499)

²² Zgodnie z art. 26 ust. 2 pkt 1 ustawy z 22 grudnia 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. Nr 291, poz. 1707).

Analizą objęto 11 umów na realizację zadań finansowanych z dotacji celowych, wytypowanych na podstawie doboru celowego, na łączną kwotę 224.920,3 tys. zł, które stanowiły 28,9% ogólnej kwoty wydatków poniesionych z dotacji celowych w czterech częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Umowy zostały sporządzone stosownie do wymagań art. 151 ust.2 ufp.

(dowód: akta kontroli str. 3967-4139, 4343-4354, 7041-7128, 7133-7226)

W 2012 r. w MRiRW wydatkowano 4.792,2 tys. zł²³ na sfinansowanie wypłat wynikających z zawartych 325 umów zlecenia i umów o dzieło, w tym dwóch z pracownikami MRiRW o wartości 5,7 tys. zł. Szczegółowym badaniem objęto 20 umów o łącznej wartości 305,4 tys. zł sfinansowanych w 2012 r. z § 417 „Wynagrodzenia bezosobowe” na kwotę 298 tys. zł.

Zdaniem NIK zakresy obowiązków określone w 19 na 20 badanych umów, skutkujących wydatkami w 2012 r. na kwotę 283,5 tys. zł (z tego: w części 32 – 202,6 tys. zł i części 62 – 80,9 tys. zł), pokrywały się z zakresem obowiązków określonych w opisach stanowisk pracy i zakresach obowiązków pracowników oraz regulaminach organizacyjnych departamentów MRiRW. Z uzyskanych wyjaśnień wynika, że zawarte umowy służyły głównie wsparciu kadrowemu, wobec spiętrzenia prac i dużej ilości nałożonych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 4578-4579, 4581, 4585-4599, 4963-4969, 4970-4971, 5010-5077, 5079-5788, 6811-6821)

U dysponenta III stopnia – BAB MRiRW – badaniem objęto wylosowaną próbę wydatków w wysokości 12.358,7 tys. zł, tj. 0,1 % wydatków ogółem czterech części, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wydatki dokonane zostały w sposób oszczędny i zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Kontrolą objęto pięć postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na kwotę 13.831,2 tys. zł,²⁴ w tym trzy w trybie zamówienia z wolnej ręki (o łącznej wartości 4.855 tys. zł) i dwa zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego (o łącznej wartości 8.976,2 tys. zł). Na ich realizację wydatkowano w 2012 r. 8.197,4 tys. zł. W wyniku analizy dokumentacji zamówień stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z procedurami określonymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych²⁵. Rzetelnie prowadzono dokumentację postępowań, a wydatki prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności za dostarczone towary i usługi.

(dowód: akta kontroli str. 7773-7784, 7803-7820)

Kontroli poddano wydatkowanie środków rezerwy celowej w kwocie 500 tys. zł, otrzymanej przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 10 października 2012 r., zmienionej decyzją z 14 listopada 2012 r. na dofinansowanie uroczystości związanych z obchodami 150. rocznicy powstania Kółek Rolniczych²⁶.

Pismem z dnia 27 sierpnia 2012 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpił do Ministra Finansów o uruchomienie przedmiotowej rezerwy z przeznaczeniem dla Fundacji „PLON” na realizację przedsięwzięć związanych z obchodami 150. rocznicy powstania Kółek Rolniczych podczas Dożynek Jasnogórskich w Częstochowie i Dożynek Prezydenckich w Spale oraz na produkcję i emisję spotów informacyjnych dotyczących rocznicy.

²³ W ramach budżetu państwa (krajowego) w: § 417 „Wynagrodzenia bezosobowe”, w § 438 „Zakup usług obejmujących tłumaczenia” i § 439 „Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii”.

²⁴ Szacunkowa wartość zamówienia netto.

²⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

²⁶ Według otrzymanych wyjaśnień, kwota ta została ujęta w projekcie ustawy budżetowej na 2012 r. w drodze poprawki zgłoszonej przez Senat.

Minister Finansów w dniu 1 października 2012 r. negatywnie zaopiniował wniosek o przekazanie tej kwoty Fundacji „PLON” i zaproponował przyjęcie rozwiązania analogicznego, jak dla obchodów związanych z wydarzeniami niepodległościowymi roku 1981, finansowanego ze środków budżetowych w 2011 r.

W dniu 2 października 2012 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wnioskował o przekazanie dla MRiRW środków z rezerwy celowej na obchody 150. rocznicy powstania Kółek Rolniczych w wysokości 500 tys. zł i zwiększenie planu wydatków w części 32, rozdział 01095 – Pozostała działalność, w § 4300 – pozostałe usługi i § 4210 – pozostałe materiały. Minister Finansów uruchomił przedmiotową rezerwę w dniu 10 października 2012 r.²⁷

Środki z rezerwy celowej zostały wykorzystane w 98,7% tj. w kwocie 493,4 tys. zł. Zwrotu niewykorzystanych środków dokonano 31 grudnia 2012 r. w wysokości 6,6 tys. zł.

Wydatkowanie środków przez MRiRW z rezerwy celowej nastąpiło po przeprowadzeniu postępowań o udzielenie zamówień publicznych i zawarciu umów, m.in. z Fundacją „PLON”, na:

1. organizację merytoryczno–techniczną jubileuszowej konferencji z okazji 150. rocznicy powstania Kółek Rolniczych oraz nadzór nad jej przebiegiem – na kwotę 51 tys. zł;
2. opracowanie, wykonanie, wydanie, oprawienie i dystrybucję 9 tys. egzemplarzy okolicznościowego albumu z okazji 150. rocznicy powstania Kółek Rolniczych – na kwotę 179,2 tys. zł;
3. opracowanie, wykonanie, wydanie i dystrybucję dwóch okolicznościowych numerów czasopisma Plon w ilości ogółem 80 tys. egzemplarzy – na kwotę 98 tys. zł;

Łączna kwota zawartych umów przez MRiRW z Fundacją „PLON” wyniosła 328,3 tys. zł brutto. W dniu 10 grudnia 2012 r. MRiRW zaakceptowało przesunięcie o 8 dni terminu wykonania przez Fundację „PLON” wykonania albumów okolicznościowych (z 10 na 18 grudnia 2012 r.) z powodu m.in. przedłużenia procesów technologicznych spowodowanych złymi warunkami atmosferycznymi.

(dowód: akta kontroli str. 7430-7553)

Na podstawie umowy zawartej w dniu 13 kwietnia 2012 r. z Krajową Radą Izb Rolniczych (KRIR) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi udzielił w 2012 r. dotacji celowej na dofinansowanie kosztów związanych z uczestnictwem izb rolniczych, związków zawodowych rolników indywidualnych oraz społeczno–zawodowych organizacji rolników w ponadnarodowych organizacjach rolniczych reprezentujących interesy zawodowe rolników indywidualnych wobec instytucji Unii Europejskiej w wysokości 4.000 tys. zł. Termin rozliczenia dotacji określono na dzień 15 stycznia 2013 r.

Krajowa Rada Izb Rolniczych z otrzymanej dotacji, na podstawie umów zawartych z dziewięcioma organizacjami rolniczymi, przekazała w okresie od kwietnia do czerwca 2012 r. łączną kwotę 3.216,5 tys. zł z przeznaczeniem na dofinansowanie:

1. składek członkowskich w COPA, COGECA i GEOPA²⁸,
2. kosztów związanych z:
 - a. przygotowaniem, uzgadnianiem i prezentowaniem stanowisk na forum ponadnarodowych organizacji rolniczych;
 - b. funkcjonowaniem biur;
 - c. obsługą w języku polskim prac w ponadnarodowych organizacjach rolniczych;
3. kosztów wykonania analiz i ekspertyz.

²⁷ Zgodnie z wnioskiem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 października 2012 r. Minister Finansów skorygował wydaną decyzję i przesunął kwotę 60 tys. zł z § 4210 do § 4300.

²⁸ COPA - Komitet Rolniczych Organizacji Zawodowych, COGECA - Główny Komitet Spółdzielczości Rolniczej, GEOPA – Komitet Pracodawców Rolnych Organizacji Zawodowych.

Krajowemu Związkowi Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych (KZRKiOR) przekazano kwotę 755.660 zł.

W zawartych umowach określono m.in. termin rozliczenia otrzymanych środków oraz zasadę, że do rozliczenia mogą być uwzględnione wydatki poniesione do 31 grudnia 2012 r. W umowach zawarto także postanowienia, że KRIR może żądać przedstawienia przez organizacje rolnicze poświadczonych za zgodność z oryginałem dokumentów dotyczących dotacji, dodatkowych informacji i wyjaśnień do sprawozdania finansowego i informacji merytorycznej z jej wykorzystania.

Prezes KRIR terminowo, tj. w dniu 15 stycznia 2013 r., przesłał do MRiRW zbiorcze zestawienie sprawozdań finansowych przekazanych przez organizacje rolnicze i związki zawodowe z wykorzystania dotacji celowej za 2012 rok wraz ze sprawozdaniem finansowym KRIR oraz kopiami sprawozdań finansowych poszczególnych organizacji korzystających z dotacji w 2012 roku. W sprawozdaniu tym Prezes KRIR wskazał błędy w sprawozdaniu KZRKiOR i poinformował Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, że do dnia 15 stycznia 2013 r. KZRKiOR nie przedstawił skorygowanego sprawozdania oraz nie zwrócił niewykorzystanej dotacji celowej za 2012 r. w kwocie 260.222,10 zł.

Skorygowane sprawozdanie z KZRKiOR zostało przekazane do KRIR 29 stycznia 2013 r., a następnie do MRiRW 4 lutego 2013 r. W sprawozdaniu tym wydatki KZRKiOR z podlegającej rozliczeniu kwoty dotacji wyniosły 745.462,76 zł, w tym wydatki na kwotę 260.743,01 zł zostały poniesione w styczniu 2013 r. Nie podano informacji o zwrocie niewykorzystanej kwoty 10.197,24 zł.

Stosownie do art. 152 ust. 2 ufp, zatwierdzenie przez dysponenta części budżetowej lub dysponenta środków rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia jego przedstawienia przez obowiązującą do tego jednostkę.

Jak wynika z wyjaśnień Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi niezatwierdzenie rozliczenia dotacji w przewidzianym terminie było spowodowane uwagami zgłaszanymi przez Biuro Ministra i Departament Finansów do tego sprawozdania. Pierwsze uwagi MRiRW zgłosiło w dniu 4 lutego 2013 r., a w dniu 14 lutego 2013 r. zwróciło sprawozdanie KRIR w związku z niezgodnością z postanowieniami umowy. W dniu 20 lutego 2013 r. MRiRW ponownie zwróciło się do KRIR o złożenie „pełnego sprawozdania z wykorzystania dotacji celowej za 2012 r.” informując, że sprawozdanie nie może obejmować płatności dokonanych w 2013 r. Kolejne uwagi dotyczące prawidłowego rozliczenia dotacji i sporządzenia sprawozdania MRiRW przekazało do KRIR pismami z dnia 27 lutego i 22 marca 2013 r. Skorygowane sprawozdanie zostało przedstawione przez KRIR w dniu 15 kwietnia 2013 r. i w tym samym dniu zaakceptowane pod względem merytorycznym przez Biuro Ministra oraz przekazane do sprawdzenia pod względem formalno – rachunkowym do Departamentu Finansów. Kierująca Biurem Ministra wyjaśniła, że po zaakceptowaniu sprawozdania przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zostanie przygotowana decyzja dotycząca zwrotu przez KRIR środków z dotacji celowej, wydatkowanych niezgodnie z warunkami powyższej umowy. Do dnia zakończenia kontroli, tj. do 15 kwietnia 2013 r. kontrolerom nie przedstawiono zatwierdzonego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawozdania KRIR.

Ze skorygowanego sprawozdania KRIR wynikało, że koszty KZRKiOR pokryte z dotacji budżetowej wyniosły 484.719,81 zł, oraz że w dniu 25 marca 2013 r. KZRKiOR zwrócił do MRiRW niewykorzystaną kwotę dotacji do 31 grudnia 2012 r. w wysokości 10.197,86 zł. Różnica pomiędzy kwotą dotacji przekazaną KZRKiOR a wykazaną w skorygowanym sprawozdaniu, pomniejszona o kwotę środków zwróconych, wyniosła 260.742,33 zł.

Ponadto Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi stwierdził, że: „*Ministerstwo podejmie działania celem zmiany systemu udzielania i rozliczania dotacji celowej. W tym celu podjęte zostaną prace prawno-legislacyjne celem usprawnienia i zabezpieczenia właściwego obiegu tych środków budżetowych*”, „(...) *zaproponujemy, aby Krajowa Rada Izb Rolniczych w umowie o udzielenie dotacji celowej w 2013 r. została zobowiązana do zapłacenia całości składki członkowskiej w COPA – COGECA oraz całości kosztów obsługi w języku polskim prac w Komitetach COPA – COGECA (za wszystkie organizacje członkowskie). Kwestia zwrotu przez poszczególne organizacje rolnicze Krajowej Radzie Izb Rolniczych 5% składki członkowskiej i 5% kosztów obsługi w języku polskim prac w Komitetach COPA – COGECA, wynikających z kalkulacji planowanych kosztów, będzie uregulowana w umowach między Krajową Radą Izb Rolniczych a każdą z organizacji. W umowie zostaną także doprecyzowane postanowienia dotyczące uprawnień kontrolnych Krajowej Rady Izb Rolniczych w stosunku do pozostałych organizacji rolniczych oraz odpowiedzialności Krajowej Rady Izb Rolniczych za weryfikację składanych przez organizacje rolnicze sprawozdań finansowych. Ponadto w najbliższym czasie zostanie zorganizowane spotkanie Ministra z organizacjami rolniczymi korzystającymi z dotacji celowej na temat właściwego wydatkowania środków z dotacji.*”

W marcu 2012 r. prawidłowość wydatkowania dotacji na dofinansowanie kosztów składek członkowskich związanych z uczestnictwem w ponadnarodowych organizacjach rolniczych w 2011 r. była przedmiotem kontroli MRiRW w KRIR.

W wystąpieniu pokontrolnym Minister RiRW wskazał m.in. iż KRIR nie wprowadziła do umów z organizacjami rolniczymi postanowień odnośnie dostarczania lub udostępniania dokumentów i nośników informatycznych potwierdzających składane rozliczenia roczne dotacji oraz uzależnienia dokonywania zmian w kosztach dofinansowania od zgody wyrażonej przez Krajową Radę. Ponadto wskazał, że spośród 10 organizacji rolniczych, które otrzymały dotację, tylko 8 dokonało wpłat składek członkowskich do ponadnarodowych organizacji rolniczych z rachunków bankowych podanych w umowach. W przypadku KZRKiOR wpłaty składek członkowskich do COPA–COGECA zostały dokonane z rachunku bankowego innego, niż wskazany w umowie z KRIR o udzielenie przedmiotowej dotacji, na który KRIR przekazała dotacje.

W przekazanych KRIR zaleceniach Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wnioskował m.in. o zapewnienie dokonywania przez organizacje rolnicze wpłat składek z rachunków bankowych podanych w zawartych umowach, a także zapewnienie sporządzania rzetelnego sprawozdania z wykorzystania dotacji, żądania od organizacji rolniczych przedkładania dokumentów, informacji i wyjaśnień w celu zapewnienia prawidłowego wykorzystania dotacji oraz niezwłocznego reagowania na wszelkie przypadki nieprawidłowego wykorzystania dotacji oraz nieterminowego wpłacania składek.

W związku z wynikami kontroli w KRIR, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w piśmie z dnia 23 lipca 2012 r. zwrócił się do Prezesa KZRKiOR o wyjaśnienie powodów opłacania składki członkowskiej w 2011 r. do COPA–COGECA z konta bankowego innego niż wskazane w umowie i niewywiązanie się z obowiązku terminowej opłaty tej składki, a także odmowy Prezesowi KRIR udzielenia informacji oraz przedstawienia dokumentów finansowych związanych z wykorzystaniem dotacji. W odpowiedzi Prezes KZRKiOR przyznał, że wpłat na składki członkowskie dokonał z własnego rachunku bankowego, gdyż w jego ocenie nieistotny jest numer rachunku, a uregulowanie należności wobec COPA–COGECA. Przywołał również fakt akceptacji przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawozdania za 2011 r.

z wykorzystania przedmiotowej dotacji celowej, a następnie otrzymania dotacji na 2012 r. Wskazał na złą sytuację finansową KZRKiOR i uznał, że właściwie wywiązywał się z obowiązku udostępniania dokumentacji. Dalsze przekazanie wszystkich żądanych dokumentów uzależnił od udostępnienia mu zaleceń po kontroli prawidłowości wydatkowania dotacji celowej.

W II półroczu 2012 r. i styczniu 2013 r. Prezes KRIR informował Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o nieterminowości przekazywania przez niektóre organizacje rolnicze, w tym KZRKiOR, składek członkowskich związanych z uczestnictwem w ponadnarodowych organizacjach rolniczych za 2012 r. Wniósł też o przeprowadzenie kontroli w KZRKiOR.

Kontrola w KZRKiOR została przeprowadzona przez MRiRW w okresie od 8 do 25 stycznia 2013 r. W dniu 1 marca 2013 r. Minister RiRW skierował projekt wystąpienia pokontrolnego do Prezesa KZRKiOR, w którym stwierdzono m.in., że:

- z wyodrębnionego rachunku, na który została przekazana kwota dotacji przez KRIR, zostały dokonane wydatki w wysokości 607.528,32 zł na cele niezwiązane z dotacją,
- wpłata składek członkowskich nastąpiła „ze znacznym i pozbawionym podstaw opóźnieniem”, bowiem zostały opłacone w dniach od 10 maja 2012 r. do 24 stycznia 2013 r., podczas gdy termin opłacenia składek był określony na dzień 30 kwietnia 2012 r.,
- wpłaty do COPA–COGECA były w części dokonywane z innego rachunku, niż rachunek, na który przekazana została kwota dotacji,
- środki z dotacji celowej nie zostały w całości wykorzystane w terminie do 31 grudnia 2012 r. w wysokości 290,4 tys. zł, które na podstawie zawartej umowy Krajowy Związek jest zobowiązany zwrócić wraz z odsetkami,
- KZRKiOR w rozliczeniu dotacji za 2012 r. uwzględnił kwoty wydatków poniesione w 2013 r.
- w rozliczeniu dotacji, w innych kosztach dotyczących uczestnictwa KZRKiOR w ponadnarodowych organizacjach rolniczych, uwzględniono wydatki na łączną kwotę 80,4 tys. zł, których poniesienie z dotacji zostało uznane za nieprawidłowe,
- dotacje udzielone z budżetu państwa wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, zgodnie z art. 169 ust. 1 ufp, oraz że wydatkowanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem określonym przez udzielającego dotację, stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych określone w art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych²⁹.

(dowód: akta kontroli str. 6055-6131, 6187-6478, 7598-7603, 7618-7620, 7923-7992)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację wydatków budżetowych oraz podjęte działania w ramach nadzoru nad wydatkowaniem środków na dofinansowanie kosztów składek członkowskich, związanych z uczestnictwem w ponadnarodowych organizacjach rolniczych, pomimo niezatwierdzenia rozliczenia dotacji w określonym terminie.

²⁹ Dz. U. z 2013 r., poz. 168.

3. Wydatki budżetu środków europejskich

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z art. 195 ust. 2 ufp, sprawował nadzór i kontrolę nad realizacją programów finansowanych z udziałem środków w ramach Wspólnej Polityki Rolnej³⁰ oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi pełnił funkcję i wykonywał zadania instytucji zarządzającej:

- Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013³¹, finansowanym z udziałem środków unijnych EFRROW, odpowiadając za zapewnienie efektywności, skuteczności i prawidłowości zarządzania Programem³²,
- Programem Operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”³³, finansowanym z udziałem środków unijnych EFR, odpowiadając za jego realizację zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami³⁴.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nadzorował ARiMR i ARR³⁵, pełniące rolę akredytowanych agencji płatniczych odpowiedzialnych za dystrybucję środków BP, EFRROW i EFRG z tytułu różnych płatności i mechanizmów WPR, w tym płatności bezpośrednich i uzupełniających, realizację PROW 2007–2013 oraz interwencyjny zakup i sprzedaż produktów rolnych i ich przetworów. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi pełnił również rolę jednostki koordynującej, odpowiedzialnej za zbieranie i przekazywanie Komisji Europejskiej informacji finansowych przedstawianych przez powyższe agencje³⁶.

Środki na realizację zadań obu agencji w zakresie WPR były przekazywane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie składanych przez nie zapotrzebowań, stosownie do art. 10 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 stycznia 2010 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej³⁷.

Wyплаты pomocy na rzecz beneficjentów PO „Zrównoważony rozwój (...)” dokonywała ARiMR³⁸ ze środków otrzymywanych od Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, uruchamianych w trybie ufp.

³⁰ Finansowanej z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej „Sekcja Gwarancji”, Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich.

³¹ Art. 4 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r., poz. 173).

³² Pkt 11 PROW 2007–2013 – Załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 października 2007 r. w sprawie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (M.P. z 2007 r., Nr 94, poz. 1035 ze zm.).

³³ Art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. Nr 72, poz. 619 ze zm.).

³⁴ Rozdz. VIII pkt 1 ppkt 1 PO „Zrównoważony rozwój (...)” – Załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lipca 2009 r., w sprawie PO „Zrównoważony rozwój (...)” (M.P. Nr 51, poz. 739 ze zm.).

³⁵ Stosownie do art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. Nr 98, poz. 634 ze zm.), art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 633 ze zm.) oraz pkt 2 ppkt 2 i 3 załącznika do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi lub przez niego nadzorowanych (M. P. Nr 57, poz. 575).

³⁶ Na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2012 r., poz. 1065), w związku z art. 6 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej (Dz. U. L 209 z 11 sierpnia 2005 r., s. 1 ze zm.).

³⁷ Dz. U. Nr 4, poz. 28 ze zm.

³⁸ Art. 21 ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. Nr 72, poz. 619 ze zm.).

Ponadto w 2012 r. szkoły rolnicze i Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie – jednostki budżetowe finansowane z budżetu Ministra w ramach części 32 – były beneficjentami pomocy w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007–2013, tj. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) i Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) – Podlaskiego oraz Warmia i Mazury. Instytucjami Zarządzającymi (Pośredniczącymi) dla tych programów były głównie Zarządy Województw i Urzędy Pracy.

(dowód: akta kontroli str. 4825–4826)

3.1. Planowanie wydatków budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

Zgłoszone do projektu budżetu wydatki budżetu środków europejskich w łącznej kwocie 10.277.660 tys. zł zostały rzetelnie zaplanowane dla poszczególnych części na podstawie zapotrzebowań zgłoszonych przez jednostki w wysokości: w części 32 – 5.173 tys. zł, w części 33 – 9.726.182 tys. zł, w części 35 – 296.558 tys. zł oraz w części 62 – 249.747 tys. zł i w takich kwotach ujęte zostały w ustawie budżetowej. W trakcie roku plan wydatków został zwiększony o 8.982.061,9 tys. zł, tj. do 19.259.721,9 tys. zł. Zwiększenia nastąpiły z rezerwy celowej część 83 poz. 98 o 8.981.355 tys. zł – w części 33 o 8.417.262 tys. zł, tj. do kwoty 18.143.444 tys. zł, w części 35 o 192.471 tys. zł, tj. do kwoty 489.029 tys. zł i w części 62 o 371.622 tys. zł, tj. do kwoty 621.369 tys. zł. Pozostałe zwiększenia wyniosły 706,9 tys. zł i polegały na przeniesieniu środków w ramach PO KL z części 30 Oświata i wychowanie do części 32 na realizację projektu pn. „Wzmocnienie kompetencji kluczowych w zakresie inicjatywności i przedsiębiorczości wśród uczniów szkół rolniczych w Polsce – CEKIN” realizowanego przez Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie. Dokonane w trakcie roku zmiany w planie tych wydatków były celowe.

(dowód: akta kontroli str. 806-809, 1354-1370, 1828, 4153-4156, 3328)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2. Realizacja wydatków budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu środków europejskich wyniosły łącznie 19.090.759,8 tys. zł i stanowiły 99,1% planu po zmianach. Wydatki te były o 85,8% wyższe od kwoty określonej w ustawie budżetowej na 2012 r. i o 3,3% wyższe od zrealizowanych wydatków w 2011 r.

W części 32 wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 5.499,3 tys. zł i stanowiły 93,5% planu po zmianach i 106,3% kwoty przyjętej w ustawie budżetowej. Wydatki poniesiono na finansowanie wkładu unijnego projektów realizowanych przez szkoły rolnicze w ramach programów operacyjnych 2007–2013³⁹.

W części 33 wydatki wyniosły 17.993.920,2 tys. zł i stanowiły 99,2% planu po zmianach i 185% kwoty przyjętej w ustawie budżetowej. Niepełna realizacja

³⁹ Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego, Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury.

wydatków w kwocie 149.523,8 tys. zł wynikała głównie z niewydatkowania przez ARiMR kwoty 149.488,4 tys. zł w ramach PROW 2007–2013, co było spowodowane limitowaniem środków na ten cel przez Ministra Finansów w grudniu 2012 r.

W części 35 wydatki wyniosły 484.613,1 tys. zł i stanowiły 99,1% planu po zmianach i 163,4% kwoty przyjętej w ustawie budżetowej. Niepełne wykonanie wydatków wynikało z niewydatkowania przez ARR kwoty 4.415,9 tys. zł na finansowanie WPR i wynikało także z limitowania środków na ten cel przez Ministra Finansów w grudniu 2012 r.

W części 62 wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 606.727,2 tys. zł i stanowiły 97,6% planu po zmianach i 242,9% kwoty przyjętej w ustawie budżetowej. Niewykorzystanie kwoty 14.641,8 tys. zł wynikało ze stanowiska Ministra Finansów, zgodnie z którym środki stanowiące refundację pomocy technicznej w ramach PO „Zrównoważony rozwój (...)” były przekazywane na rachunek do obsługi środków europejskich w Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK), zamiast jak dotąd na dochody części 77. Środki przekazywane na rachunek w BGK, w tym stanowiące refundację pomocy technicznej tego programu, pomniejszyły wykonanie wydatków budżetu środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 4153-4156, 3247-3248, 3328)

W 2012 r. jedna podległa MRiRW jednostka, która realizowała wydatki z budżetu środków europejskich, tj. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Janowie prowadziła rachunek pomocniczy, o którym mowa w § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa⁴⁰. Dysponent części 32 monitorował prawidłowość rozliczeń środków zgromadzonych na tym rachunku oraz przekazywał do Departamentu Instytucji Płatniczej w MF informacje dotyczące tego rachunku.

(dowód: akta kontroli str. 3910-3912, 3920-3921)

W 2012 r., niezwłocznie po weryfikacji i potwierdzeniu prawidłowości wpłaconych kwot, MRiRW dokonywało zwrotu odsetek, o których mowa w § 4 ust. 7 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa.

(dowód: akta kontroli str. 3922-3938, 4294-4297)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie planowanie i wykonanie wydatków budżetu środków europejskich.

⁴⁰ Dz. U. Nr 245, poz. 1637 ze zm.

4. Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej

4.1. Wspólna Polityka Rolna, w tym Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013

Opis stanu
faktycznego

Limit wkładu publicznego w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej⁴¹ wykonany został w wysokości 24.006.683,3 tys. zł⁴², tj. w 91,9% kwoty planowanej w ustawie budżetowej (w kwocie 26.132.034 tys. zł). Niewykonanie planowanego limitu wydatków WPR w wysokości 2.125.350,7 tys. zł wynikało głównie z powodu nieuruchomienia przez Ministra Finansów rezerw celowych BSE w kwocie 1.413.004 tys. zł oraz rezerw celowych BP w kwocie 233.778 tys. zł⁴³, a także niższego niż zakładano wykorzystania środków przeznaczonych na realizację jednego z działań PROW 2007–2013⁴⁴.

(dowód: akta kontroli str. 4184, 4288, 4291, 4314a)

Kwota zadeklarowanych wydatków przez ARiMR w ramach PROW 2007–2013, poniesionych do dnia 31 grudnia 2012 r., wyniosła 7.653.605,2 tys. euro, co stanowiło 57,1% limitu środków UE określonego w tabeli finansowej Programu w wysokości 13.398.928,2 tys. euro. Po uwzględnieniu otrzymanej zaliczki z Komisji Europejskiej (KE) w kwocie 926.102,7 tys. euro, wykorzystanie alokacji 2007–2013 wyniosło 8.579.707,9 tys. euro, tj. 64% limitu środków⁴⁵. Kwota zrefundowana przez KE na koniec 2012 r. wyniosła 7.064.132,8 tys. euro, co stanowiło 52,7% przyznanego limitu środków UE. W 2012 r. KE zwróciła 2.039.545,3 tys. euro.

Alokacja 2007–2010 wynosząca 7.829.963,8 tys. euro, uwzględniając zadeklarowane wydatki i zaliczkę została zrealizowana w 2012 r. w 109,6%.

(dowód: akta kontroli str. 1777, 2113-2114)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.⁴⁶ kwota pomocy, o którą wnioskowali beneficjenci PROW 2007–2013, wyniosła 76.953.621,4 tys. zł, a kwota wynikająca z zawartych umów i wydanych decyzji 58.340.305,8 tys. zł, tj. odpowiednio 108% i 81,9% alokacji wkładu publicznego 2007–2013 w wysokości 71.256.983 tys. zł⁴⁷.

(dowód: akta kontroli str. 1835)

⁴¹ Określony w zał. 16 (tabela 3) do ustawy budżetowej na 2012 r.

⁴² Wkład środków europejskich wyniósł 18.745.476,8 tys. zł – 91,5%, a wkład budżetu państwa 5.261.206,5 tys. zł – 93,1% środków planowanych.

⁴³ Z ustaleń kontroli wynika, że w części 83 BP, w poz. 8, na WPR zarezerwowano kwotę 3.074.618 tys. zł, z tego dla części MRiRW uruchomiono 2.775.415 tys. zł, a kwota 65.425 tys. zł zarezerwowana była do uruchomienia dla części 85, a zatem kwota nieuruchomiona dla MRiRW z rezerw celowych BP na WPR wyniosła 233.778 tys. zł. W części 83 BSE, poz. 98, na WPR zarezerwowano kwotę 10.132.033 tys. zł, z tego dla części MRiRW uruchomiono 8.609.733 tys. zł, kwota 109.296 tys. zł zarezerwowana była do uruchomienia dla części 85, a zatem kwota nieuruchomiona dla MRiRW z rezerw celowych BSE na WPR wyniosła 1.413.004 tys. zł. Stosownie do dyspozycji Ministra Finansów z 10 grudnia 2012 r. zapotrzebowania ARiMR i wnioski składane przez MRiRW były zrealizowane do wysokości zobowiązań, których nieterminowe wypłacenie skutkowałoby dodatkowymi zobowiązaniami dla sektora finansów publicznych.

Zgodnie z art. 29 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniającego rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz. U. UE L z dnia 31 stycznia 2009 r. Nr 30, s.16 ze zm.) wypłata płatności bezpośrednich wraz z krajowymi płatnościami uzupełniającymi w ramach WPR następuje w okresie od 1 grudnia do 30 czerwca kolejnego roku kalendarzowego.

⁴⁴ Dotyczyło to niższego wykorzystania środków w działaniu „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa” schemat I „Scalanie gruntów” i schemat II „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi” przez województwa dolnośląskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, podlaskie, pomorskie, śląskie i świętokrzyskie.

⁴⁵ Limit środków PROW 2007-2013 na dzień 31 grudnia 2012 r. wyniósł 17.420.139,7 tys. euro, w tym wkład UE 13.398.928,2 tys. euro.

⁴⁶ Z uwzględnieniem zobowiązań wieloletnich, wyliczonych na podstawie prognoz ARiMR.

⁴⁷ Alokacja wkładu publicznego PROW 2007–2013 w wysokości 17.420.139,7 tys. euro przeliczona wg kursu 4,0968 (kurs EBC z przedostatniego dnia roboczego KE miesiąca poprzedzającego miesiąc, dla którego dokonuje się wyliczenia limitu alokacji środków wspólnotowych) i uwzględnia kwoty wypłacone w poprzednich miesiącach po wcześniej obowiązujących kursach EBC oraz kwoty wynikające ze środków odzyskanych.

W 2012 r. z planowanych środków w wysokości 59.748,2 tys. zł na wyprzedzającą pomoc techniczną w ramach PROW 2007–2013, w czterech częściach, których dysponentem jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wydatkowano 55.750,6 tys. zł⁴⁸, tj. 93,3% planu po zmianach⁴⁹. Przyczynami niepełnego wykonania pomocy technicznej w 2012 r. były między innymi oszczędności uzyskane w przeprowadzonych postępowaniach przetargowych, przesunięcie terminów realizacji niektórych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, rezygnacja z części zaplanowanych wydatków, a także zweryfikowanie zgłoszonych na etapie planowania zapotrzebowań pod względem ich aktualnej zasadności i celowości realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 3903, 4276-4280)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.2. Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013

Opis stanu
faktycznego

Wykonanie limitu wydatków na PO „Zrównoważony rozwój (...)” w 2012 r.⁵⁰ wyniosło ogółem 817.962 tys. zł (95,2% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej w wysokości 859.081 tys. zł). Niepełne wykonanie wynikało m.in. z opisanego w pkt 3.2. wystąpienia pokontrolnego stanowiska MF, zgodnie z którym środki stanowiące refundację pomocy technicznej w ramach PO „Zrównoważony rozwój (...)” mają być przekazywane na rachunek do obsługi środków europejskich w BGK i w konsekwencji pomniejszają wykonanie wydatków budżetu środków europejskich. Ponadto na niskie wykonanie limitu wydatków wpłynęło również niewydatkowanie kwoty 10.679 tys. zł w części 21 – Gospodarka morską. Środki te zostały w trakcie 2012 r. zablokowane przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.

(dowód: akta kontroli str. 2480, 4292-4293, 6993, 6999)

Pomimo niepełnego wykonania limitu wydatków ogółem wkładu publicznego nastąpiło przekroczenie o 3,7% (o 6.767,5 tys. zł) limitu wydatków budżetu państwa ustalonego w zał. 16 tab. 2 do ustawy budżetowej na 2012 r. w wysokości 181.894 tys. zł. Powodem przekroczenia było uruchomienie na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 31 października 2012 r. środków rezerwy celowej w kwocie 12.928 tys. zł, w związku z koniecznością realizacji zapotrzebowań Agencji na środki budżetowe w ramach PO „Zrównoważony rozwój (...)”, celem wypłaty pomocy beneficjentom. Rezerwa ta, we wnioskowanej kwocie, została uruchomiona przez Ministra Finansów w dniu 16 listopada 2012 r. i wykorzystana w 98,9%.

Limit wydatków środków europejskich ustalony na 2012 r. w zał. 16 tab. 2 do ustawy budżetowej na 2012 r. nie został przekroczony i został wykonany w 92,9%. Nie została także przekroczona łączna kwota wkładu publicznego wynikająca z limitów BP i BŚE.

(dowód: akta kontroli str. 1304, 2479-2480, 2482, 3326-3327, 4275, 4292-4293, 6993)

⁴⁸ W ramach paragrafów oznaczonych czwartą cyfrą „8” i „9”.

⁴⁹ Niewykonanie w 2012 r. pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013 w łącznej kwocie 3.997,6 tys. zł w szczególności dotyczyło BAB MRiRW oraz ARR, które w ramach PROW 2007–2013 wykonały odpowiednio 90,4% i 91% planu.

⁵⁰ Określonego w zał. 16 (tabela 2) do ustawy budżetowej na 2012 r.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. łączna kwota otrzymanych zaliczek i refundacji oraz wniosków niezrefundowanych wyniosła 363.865,2 tys. euro, co stanowi 100,59% alokacji na lata 2007–2010 (361.732,8 tys. euro).

(dowód: akta kontroli str. 1789, 2115, 2257-2261)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. kwota pomocy, o którą wnioskowali beneficjenci PO „Zrównoważony rozwój (...)”, wyniosła 6.287.509,5 tys. zł, a wartość zawartych umów oraz wydanych decyzji ogółem wyniosła 2.832.580,5 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 156,3% i 70,4% kwoty limitów wkładu publicznego na lata 2007–2013⁵¹.

(dowód: akta kontroli str. 4283-4285, 7895-7897)

W 2012 r. z planowanych środków w wysokości 21.578,8 tys. zł na wyprzedzającą pomoc techniczną w ramach PO „Zrównoważony rozwój (...)”, w czterech częściach, których dysponentem jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wydatkowano 17.355,3 tys. zł⁵², tj. 80,4% planu po zmianach⁵³. Przyczynami niepełnego wykonania pomocy technicznej w 2012 r. były między innymi oszczędności uzyskane w przeprowadzonych postępowaniach przetargowych, przesunięcie w czasie realizacji niektórych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, a także rezygnacja z części zaplanowanych wydatków.

(dowód: akta kontroli str. 3903, 4276-4282, 4265-4272)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.3. Stan zaawansowania zamknięcia pomocy 2004–2006

Opis stanu
faktycznego

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. do KE zostały przekazane dokumenty w sprawie zamknięcia pomocy 2004–2006 dla wszystkich programów, dla których Instytucją Zarządzającą był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- PROW 2004–2006 – poświadczenie i zestawienie wydatków oraz wniosek o płatność końcową PROW 2004–2006 został wysłany do Komisji Europejskiej w dniu 4 czerwca 2009 r. Płatność końcową PROW 2004–2006 została przekazana na rachunek MF w dniu 27 grudnia 2010 r.,
- SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004–2006” – dokumenty w sprawie zamknięcia zostały wysłane przez Ministerstwo Finansów w dniu 30 września 2010 r., Komisja Europejska zaakceptowała przesłane dokumenty i dokonała wypłaty salda końcowego w dniu 13 grudnia 2011 r.,
- SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006” – dokumenty w sprawie zamknięcia zostały wysłane przez Ministerstwo Finansów w dniu 30 września 2010 r. Środki rozliczające saldo końcowe nie zostały wypłacone.

Korespondencję z KE w sprawie zamknięcia pomocy w ramach SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006” prowadziło Ministerstwo Finansów.

(dowód: akta kontroli str. 1926)

⁵¹ Alokację wynoszącą 978.790,1 tys. euro przeliczono zgodnie z arkuszem kalkulacyjnym monitorującym przepływ środków przekazywanych przez Komisję Europejską oraz wyliczającym dostępną w programie operacyjnym alokację w polskich złotych opracowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

⁵² W ramach paragrafów oznaczonych czwartą cyfrą „8” i „9”.

⁵³ Niewykonanie w 2012 r. pomocy technicznej w ramach PO „Zrównoważony rozwój (...)” w łącznej kwocie 4.223,5 tys. zł w szczególności dotyczyło BAB MRiRW oraz ARiMR, które wykonały odpowiednio 83,4% i 72,8% planu.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. – wykonanie PROW 2004–2006 (plan 2.866.400 tys. euro) – wyniosło 2.855.023,9 tys. euro, tj. 99,6% planu. Stan refundacji środków przez KE wyniósł 2.854.982,5 tys. euro. Środki niewykorzystane wyniosły 11.417,5 tys. euro. Różnice pomiędzy wydatkami wykonanymi, a zrefundowanymi przez KE powstały w wyniku przeliczenia udziału środków SG EFOiGR w wydatkach publicznych przeznaczonych na realizację działań PROW na lata 2004–2006. Zgodnie z przyjętym przez KE algorytmem, procentowy udział środków SG EFOiGR był liczony dla każdego działania z dokładnością do sześciu miejsc po przecinku.

(dowód: akta kontroli str. 1927, 1929)

Stan refundacji środków przez Komisję Europejską w ramach SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004–2006” i SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006” w stosunku do kwot zadeklarowanych do Instytucji Płatniczej i alokacji wynikających z tabel finansowych Programów, według stanu na 31 grudnia 2012 r. przedstawia się następująco:

Program	Kwota alokacji w euro	Kwota wniosku IZ z 2010 r. o refundację za cały okres realizacji programu (pomniejszona o kwoty główne środków odzyskanych od beneficjentów wraz z odsetkami kamymi) w euro	Kwota refundacji od początku realizacji programu w euro (bez zaliczki i różnic kursowych)*
SPO „Restrukturyzacja (...)”	1 192 689 238	1 209 323 484,23	974 818 975,08
SPO „Rybołówstwo (...)”	201 832 064	196 964 189,28	85 068 477,77

* wykazane kwoty dotyczą środków przekazanych przez Ministerstwo Finansów na rachunki Programowe MRIRW z tytułu refundacji

Stosunek kwoty wniosków IZ do alokacji w przypadku SPO „Restrukturyzacja (...)” wyniósł 101,39%. Przekroczenie kwoty alokacji wynikało ze zgody Ministra Finansów na nadkontraktację wydatków w ramach tego Programu.

W dniu 13 grudnia 2011 r. wpłynęły środki rozliczające program – saldo końcowe dla SPO „Restrukturyzacja (...)” w kwocie 55.988.004,63 euro. Biorąc pod uwagę otrzymane zaliczki w kwocie 190.830.278 euro i refundacje dla SPO „Restrukturyzacja (...)” w kwocie 974.818.975,08 euro, z UE otrzymano łącznie 1.165.649.253,08 euro, tj. 97,73% alokacji.

Niepelny zwrot wynikał w szczególności ze środków odzyskanych od beneficjentów, różnic kursowych oraz odsetek bankowych naliczonych na rachunku bankowym Ministra Finansów, które były zaliczane do środków programowych.

(dowód: akta kontroli str. 1927-1928, 1930-1956)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej na realizację Wspólnej Polityki Rolnej oraz Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”.

5. Roczne sprawozdania budżetowe oraz kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych

5.1. Mechanizmy zapewniające kontrolę prawidłowości sporządzania sprawozdań

Opis stanu faktycznego

Procedury kontroli prawidłowości sporządzania sprawozdań budżetowych przez podległych dysponentów, w tym przez Biuro Administracyjno–Budżetowe pełniące funkcję dysponenta III stopnia w MRiRW, zostały ustalone w zarządzeniach Dyrektora Generalnego MRiRW w sprawie sposobu realizacji budżetu resortu, w tym wykorzystania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz ustalenia zakładowego planu kont dla budżetu resortu⁵⁴, a także w pisemnych procedurach wewnętrznych Departamentu Finansów MRiRW⁵⁵, odpowiedzialnego za sporządzenie resortowych sprawozdań łącznych. Ponadto proces tworzenia łącznych sprawozdań budżetowych był wspomagany informatycznie, poprzez wykorzystanie systemów TREZOR⁵⁶, aplikacji BUZA⁵⁷, jak i systemu dedykowanego (opracowanego) dla DF MRiRW pn.: „Sprawozdania Rb”.

(dowód: akta kontroli str. 1373-1374, 1377-1396, 1430-1432, 1514, 1518-1519, 1689-1692)

Ustalono nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

5.2. Rzetelność rocznych sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych

Opis stanu faktycznego

Badaniem objęto rzetelność sporządzania rocznej, łącznej sprawozdawczości budżetowej przez DF MRiRW oraz rzetelność sporządzania jednostkowej sprawozdawczości przez dysponenta III stopnia Biuro Administracyjno–Budżetowe MRiRW.

U dysponenta części badaniem objęto prawidłowość sporządzania rocznej, łącznej sprawozdawczości budżetowej:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na Wspólną Politykę Rolną (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),

⁵⁴ W 2012 r. obowiązywały dwa zarządzenia Dyrektora Generalnego w tej sprawie – Nr 8 z dnia 10 czerwca 2010 r. oraz zarządzenie Nr 17 z dnia 9 lipca 2012 r. Pierwsze z tych zarządzeń było czterokrotnie nowelizowane zarządzeniami: Nr 15 z 11 października 2010 r., Nr 22 z 31 grudnia 2010 r., Nr 15 z 5 lipca 2011 r., Nr 21 z 9 września 2011 r. oraz zarządzenie Nr 17 z dnia 9 lipca 2012 r.

⁵⁵ W 2012 r. obowiązywały procedury ustalone w dniu 24 czerwca 2011 r. (zmienione w dniach 17 i 24 kwietnia 2012 r.), procedury z 31 maja 2012 r., a także procedury ustalone dla sporządzania sprawozdań w układzie zadaniowym z dnia 26 lipca 2012 r.

⁵⁶ Informatyczny System Obsługi Budżetu Państwa Ministerstwa Finansów, o którym mowa w rozdziale 7 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa (Dz. U. Nr 245, poz. 1637 ze zm.).

⁵⁷ Aplikacja opracowana przez Ministerstwo Finansów dla celów m.in. sprawozdawczości budżetu zadaniowego.

- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR),
- sprawozdania finansowe za IV kwartał 2012 r. o stanie:
 - a) należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
 - b) zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Ustalono, że w sprawozdaniach łącznych zostały prawidłowo uwzględnione wszystkie wymagane sprawozdania jednostkowe, które uprzednio były rzetelnie sprawdzone pod względem formalno – rachunkowym i merytorycznym przez DF.

Roczne resortowe sprawozdanie Rb-BZ1 z wykonania planu wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym zostało przekazane do MF w dniu 26 lutego 2013 r., tj. z jednodniowym opóźnieniem, w stosunku do terminu wynikającego z załącznika 4 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁵⁸. Spowodowane to było zgłoszeniem przez DF w dniu 25 lutego 2013 r. uwag do jednostkowego sprawozdania Rb-BZ1 sporządzonego przez BAB MRiRW. Wobec telefonicznego ponaglenia z MF, w dniu 26 lutego 2013 r., DF nie czekając na korektę sprawozdania, przekazał do MF resortowe sprawozdanie Rb-BZ1 wyjaśniając telefonicznie, że sprawozdanie to będzie wymagało korekty. Korekta jednostkowego sprawozdania Rb-BZ1 sporządzonego przez BAB została przekazana do DF w dniu 28 lutego 2013 r., a resortowe sprawozdanie Rb-BZ1 uwzględniające powyższą korektę zostało skorygowane dopiero w dniu 22 marca 2013 r. Według uzyskanych wyjaśnień, powodem opóźnień była, m.in. konieczność ręcznego wprowadzenia do aplikacji BUZA celów i nazw mierników wraz z ich planowanymi, przewidywanymi i wykonanymi wartościami oraz dodatkowego opisanie – stosownie do zaleceń MF z 8 stycznia 2013 r. – wszystkich przypadków, w których wartość miernika odbiegała pozytywnie lub negatywnie od wartości planowanej.

W dniu 25 marca 2013 r. DF wystosował kolejne uwagi do sprawozdań jednostkowych Rb-BZ1 sporządzonych przez BAB z prośbą, o uzupełnienie różnic w przypadkach, w których wartość miernika odbiegała pozytywnie lub negatywnie od wartości planowanej. Kolejną korektę sprawozdania BAB przedłożył w dniu 28 marca 2013 r., a sporządzona na tej podstawie korekta resortowego, łącznego sprawozdania Rb-BZ1 została dokonana w dniu 10 kwietnia 2013 r. Dyrektor DF wyjaśniła, że wynikało to m.in. z nałożenia się prac sprawozdawczych.

Ponadto w dniach 8 i 22 marca 2013 r. dysponent główny (DF) korygował sprawozdanie Rb-28 UE dot. części 62. Korekty były spowodowane spóźnionymi wyjaśnieniami zwrotów środków dokonanych przez ARiMR w I półroczu 2012 r.

W dniu 10 kwietnia 2013 r. DF skorygował również łączne sprawozdania Rb-23 dot. części 32 z uwagi na otrzymaną w tym dniu korektę jednostkowego sprawozdania Rb-23 z podległej szkoły rolniczej (w poz. 54 „Informacja o środkach na rachunkach bankowych sum depozytowych”).

(dowód: akta kontroli str. 5937-5941, 4151-4179, 6994-6999, 7010-7040, 7233-7245, 7663, 7736-7751, 7834-7835, 7837-7843, 7852, 7898, 7898-7899, 7902-7922)

⁵⁸ Dz. U. Nr 298, poz. 1766.

U dysponenta III stopnia (BAB MRiRW) badaniem⁵⁹ objęto rzetelność sporządzenia jednostkowych, rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2012:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na Wspólną Politykę Rolną (Rb-28 Programy),
- sprawozdania finansowe za IV kwartał 2012 r. o stanie:
 - c) należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
 - d) zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania zostały sporządzone w terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia: 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁶⁰ oraz 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁶¹.

(dowód: akta kontroli str. 2230-2233, 3338-3471, 3578-3589, 4232-4243)

Zbadane sprawozdania przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2012 r. Zostały sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a kwoty w nich wykazane były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Wykazane w sprawozdaniu rocznym Rb-23 dochody wykonane i przekazane na rachunek bieżący budżetu państwa wyniosły: w części 32 – 6.614,7 tys. zł, w części 33 – 4,9 tys. zł, w części 35 – 4 tys. zł, w części 62 – 13.2 tys. zł i były zgodne z kwotą wykazaną w sprawozdaniu Rb-27 dla poszczególnych części budżetowych. Wydatki wykazane zostały w Rb-23 w kwotach: w części 32 – 104.774,3 tys. zł, w części 33 – 13.797,1 tys. zł, w części 35 – 10.008,7 tys. zł, w części 62 – 27.290,7 tys. zł i były równe kwotom ujętym w sprawozdaniu Rb-28. Wykazany w sprawozdaniu Rb-23 zerowy stan środków na rachunku bieżącym został potwierdzony przez Oddział Okręgowy NBP w Warszawie w dniu 3 stycznia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 3353-3452)

Przedstawiona w rocznym sprawozdaniu Rb-27 kwota dochodów wykonanych była zgodna z ewidencją księgową, tj. z zapisami na koncie 133 *Rachunek bieżący jednostki – dochody budżetowe* i wynosiła w części 32 – 6.614,7 tys. zł, w części 33 – 4,9 tys. zł, w części 35 – 4 tys. zł, w części 62 – 13.2 tys. zł. Analityczna ewidencja zrealizowanych dochodów budżetowych, prowadzona w systemie finansowo-księgowym do konta 133, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

(dowód: akta kontroli str. 3358-3368, 4234-4236)

Kwota wydatków ogółem za 2012 r. wykazana w rocznym sprawozdaniu Rb-28 wyniosła w części 32 – 104.774,3 tys. zł, w części 33 – 13.797,1 tys. zł, w części 35 – 10.008,7 tys. zł, w części 62 – 27.290,7 tys. zł i była zgodna z zapisami na koncie 130 *Rachunek bieżący jednostki – wydatki, w tym projekty pomocy technicznej* po stronie Ct i kwotą środków otrzymanych w 2012 r. od dysponenta głównego.

⁵⁹ W związku z brakiem projektów realizowanych w BAB z budżetu środków europejskich nie badano sprawozdania budżetu środków europejskich z wykonania wydatków (Rb-28 UE) – w częściach: 32, 33, 35 i 62 sporządzane były sprawozdania negatywne.

⁶⁰ Dz. U. Nr 20, poz. 103.

⁶¹ Dz. U. Nr 43, poz. 247.

Analityczna ewidencja zrealizowanych wydatków budżetowych, prowadzona do konta 130, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

Kwoty wydatków wykazane w rocznym sprawozdaniu Rb-28 Programy były zgodne z odpowiednimi wydatkami ujętymi w sprawozdaniu Rb-28 w zakresie współfinansowania krajowego oraz współfinansowania z budżetu Unii Europejskiej czasowo finansowanymi w ramach budżetu państwa.

(dowód: akta kontroli str. 3369-3452, 3578-3590, 4237-4240)

Kwota należności ogółem wykazana w kwartalnym sprawozdaniu Rb-N w części 32 wyniosła 393 tys. zł oraz w części 62 – 0,1 tys. zł i wynikała z ewidencji na kontach analitycznych do konta 200 *Rozrachunki z dostawcami i odbiorcami*, 220 *Rozrachunki z tytułu sprzedaży usług – dochody budżetowe*, 221 *Należności z tytułu dochodów budżetowych*, 226 *Długoterminowe należności budżetowe* oraz 234 – *Pozostałe rozrachunki z pracownikami z tytułu pobranych zaliczek i inne*.

(dowód: akta kontroli str. 3338-3352, 4241)

W BAB MRiRW nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz zobowiązania z tytułu papierów wartościowych, zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz przyjętych depozytów, podlegające wykazaniu w kwartalnym sprawozdaniu Rb-Z.

(dowód: akta kontroli str. 4242)

Do okresów sprawozdawczych roku 2012 miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁶². Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r. badanie rocznego sprawozdania z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) objęto sprawdzeniem zgodność kwot wydatków ujętych w tych sprawozdaniach z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej oraz terminowości ich sporządzania. Stwierdzono, że kwoty wydatków wykazane w rocznym sprawozdaniu z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb BZ1) były zgodne z zapisami po stronie Ct konta 990 Plan finansowy wydatków budżetowych w układzie zadaniowym. Sprawozdanie zostało sporządzone w terminie określonym w ww. rozporządzeniu. W dniach 21, 26, 28 lutego i 28 marca 2013 r. BAB przedkładał dysponentowi głównemu korekty sprawozdania Rb-BZ1.

(dowód: akta kontroli str. 3591-3603, 4243, 7034-7040, 7663, 7736-7745, 7834-7835)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie roczne sprawozdania budżetowe i kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych oraz pozytywnie zgodność kwot wydatków ujętych w sprawozdaniach z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym z ewidencją księgową.

⁶² Dz. U. Nr 298, poz. 1766.

6. Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi posiadało opracowane i zatwierdzone do stosowania procedury kontroli finansowo–księgowej dokumentów. Zatwierdzanie zapisów księgowych odbywało się na bieżąco. Dokumentacja zasad rachunkowości spełniała wymagania określone w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶³ (uor).

(dowód: akta kontroli str. 182-273, 2198)

W Biurze Administracyjno – Budżetowym MRiRW w 2012 r. funkcjonował, zatwierdzony do stosowania przez Dyrektora Generalnego MRiRW system księgowości komputerowej. Zasady ochrony danych, w tym metody zabezpieczenia dostępu do danych oraz systemu ich przetwarzania określone zostały w dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości. System księgowości komputerowej spełniał wymagania określone w uor i zapewniał:

- ciągłość numeracji zapisów w dzienniku (dziennikach częściowych) oraz ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu,
- kontrolę kompletności i poprawności zapisów, w tym poprawności sekwencji dat: operacji gospodarczej, dowodu i zapisu księgowego,
- trwałość zapisów i brak możliwości ich modyfikacji.

Sprawozdania budżetowe były sporządzane na podstawie zatwierdzonych zapisów w księgach rachunkowych. Z systemu generowane były sprawozdania Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-28 Programy, Rb-28 Programy WPR oraz dane do sprawozdań Rb-Z, Rb-N i BZ-1.

(dowód: akta kontroli, str.2197-2199)

Na podstawie wyselekcjonowanych z systemu księgowego zapisów dotyczących wydatków w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. w części 32, części 33, części 35 i części 62 o łącznej wartości 227.039,3 tys. zł, wybrano do kontroli z zastosowaniem metody monetarnej MUS⁶⁴, 72 dowody księgowe na kwotę 12.358,7 tys. zł. Dowody księgowe zostały sprawdzone pod względem poprawności formalnej, prawidłowości dokonanej kontroli bieżącej oraz prawidłowości ewidencji transakcji w systemie finansowo–księgowym. Operacje gospodarcze potwierdzone tymi dowodami zostały zbadane także pod względem legalności, gospodarności i celowości.

(dowód: akta kontroli str. 7803-7823)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wiarygodność ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych oraz ich zgodność z zasadami rachunkowości, a także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości oraz mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych.

⁶³ Dz. U. z 2013 r., poz. 330.

⁶⁴ MUS (ang. Monetary Unit Sampling) – metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji.

7. Działania podejmowane przez dysponenta części budżetu państwa w ramach nadzoru i kontroli

Opis stanu faktycznego

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi sprawował nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej, według zasad określonych w art. 175 ufp m.in. przez przeprowadzanie syntetycznych, kwartalnych analiz (informacji) wykonania budżetu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2012 r., a także przez wykonanie 145 kontroli, którym poddano jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w tym państwowe jednostki budżetowe, instytuty badawcze, ARiMR, ARR, a także departamenty i biura MRiRW oraz jednostki, które otrzymały dotacje budżetowe z MRiRW i realizujące PROW 2007–2013, w tym urzędy marszałkowskie, a także PO „Zrównoważony rozwój (...)”, w tym urzędy marszałkowskie i stowarzyszenia – Lokalne Grupy Rybackie. W przypadku stwierdzenia uchybień i nieprawidłowości wydawano zalecenia kierownikom jednostek kontrolowanych.

Nadzór prowadzony był również przez realizację planu audytu wewnętrznego. Plan ten przewidywał m.in. przeprowadzenie 10 audytów, czynności doradcze (prowadzone w miarę potrzeb, w związku z sytuacją dotyczącą realizacji bieżących zadań i na zlecenie kierownictwa) oraz trzy audyty sprawdzające. Wszystkie zaplanowane (z uwzględnieniem zmian) audyty zostały przeprowadzone. W sprawozdaniu z wykonania rocznego planu audytu wewnętrznego w 2012 r. omówiono istotne ryzyka i słabości kontroli zarządczej.

(dowód: akta kontroli str. 2511-2518, 2532-2596, 4672, 5977-5989)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania podejmowane przez dysponenta części budżetu państwa w ramach nadzoru i kontroli.

IV. Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶⁵, wnosi o:

1. Rozliczenie dotacji przekazanej w 2012 r. Krajowej Radzie Izb Rolniczych na pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem izb rolniczych, związków zawodowych rolników indywidualnych oraz społeczno-zawodowych organizacji rolniczych w ponadnarodowych organizacjach rolniczych reprezentujących interesy zawodowe rolników indywidualnych wobec instytucji Unii Europejskiej.
2. Podjęcie działań prawnych w związku z naruszeniem dyscypliny finansów publicznych, stwierdzonym w wyniku kontroli przeprowadzonej przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Krajowym Związku Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych.

⁶⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

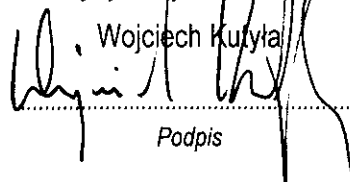
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2013 r.

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Wojciech Kuryła

Podpis